78
2

philatelica

philatelica

1978/2

TARTALOM

Pákozdi László:
Az abonyi felülnyomások 1945-ben

Dr. Petrovits Tivadar:
Az I. tipusu 2 krajcáros

Surányi László:
Az 1924. évi Jótékonysági kiadás 1000 koronás címletének ismertetőjelei

Idegen nyelvű tartalom

A MAGYAR BÉLYEGGYŰJTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE
TUDOMÁNYOS MUNKAKÖZÖSSÉGE KÖZLÖNYE
FELELŐS SZERKESZTŐ: SURÁNYI LÁSZLÓ
SZERKESZTŐ: PÁKOZDI LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: DR. WURM FERENC
VIII. ÉVFOLYAM

Az abonyi felülnyomások 1945-ben

PÁKOZDI LÁSZLÓ

25 általános forgalmú és 4 portóbélyeget tartalmazó, új értékjelzésekkel felülnyomott bélyegsorozat.

A sorozat, ellentétben a korábban (Philatelica 78/1.) ismertetett nyíregyházi kiadásokkal, jellegénél fogva nem tekinthető szükségbélyegkiadásnak. Keletkezésük a korabeli viszonyokkal magyarázható. Bélyegek felülnyomását több hivatalnál is tervezték, így Pécsett is. Meghatározásunkat igazolja a továbbiakban ismertetendő hivatalos postai állásfoglalás és a bélyegek forgalmazásával szemben elrendelt intézkedés is.

Az Abonyban felülnyomott bélyegekkel bérmentesített küldemények Budapestre is eljutottak, s felkeltették az illetékesek figyelmét. Ezért a Postavezérigazgatóság dr. Horváth Jánost bízta meg az Abonyban felülnyomott bélyegek ügyének kivizsgálásával.

Dr. Horváth János vizsgálati jelentésében, amelyet nyilván hivatalos postai állásfoglalásnak tekinthetünk, megállapítja, hogy *Abonyban nem történt bélyegkiadás, hanem egy személy öntevékenyen, de szabálytalan eljárása következtében egyenkénti felülnyomással kerültek egyes bélyegek új címlettel forgalomba, amelyek azonban hivatalos kiadásnak, bérmentesítésre szabályosan felhasználtnak nem tekinthetők.*

Molnár László Ferenc, megbízott postamester a vizsgálat során a maradék bélyegkészletet, a felülnyomáshoz használt betűket, számjegyeket, valamint egy „teljes" bélyegsorozatot múzeumi megőrzésre dr. Horváth Jánosnak átadta. Ez az anyag a Bélyegmúzeum becses kortörténeti dokumentációja.

Az Abonyban felülnyomott bélyegek forgalmazása ellen a Postavezérigazgatóság a P. R. T. 1945. július 12-i számában megjelent 109.680/A. 4. sz. rendeletében tiltakozik. Idézzük a rendelet vonatkozó részét:

„Tudomásomra jutott, hogy egyes postahivatalok a katonai helyzet vagy a Budapesttel való összeköttetés hiánya miatt értékcikkeiket pótolni nem tudván, a díjszabás emelése következtében (1945. május 1-i tarifaemelés. Szerző megj.) szükségessé vált magasabb címletűekre felülnyomatták. Ez az eljárás szabályellenes, mert a postai értékcikkek kibocsátása és a forgalomban levőnek megváltoztatása az A. 1. Szab. 12. § 1. pontja szerint a posta joga.

(Itt kívánom megjegyezni, hogy a bélyegkiadás jogkörét a szóban forgó időben s az illetékes tárca minisztere látta el. Ennek átruházására a miniszterhelyettes postavezérigazgatóra a későbbi években került sor.)

A postahivatalok az ilyen szabályellenesen felülnyomott bélyegekkel bérmentesített küldeményeket az A. 1. Szab. 15. § 2. pontjának utolsó bekezdésében foglal-

tak szerint kezeljék —, azaz portózzák meg." (Ilyen, a Budapest 62. postahivatal által megportózott levelet 1945. áprilisából ismerünk is *Molnár József* gyűjteményéből.)

Előzmények.

Abonyt *1944. november 4-én* szabadították fel a szovjet katonai alakulatok. Az ezt megelőző kiürítés során a postahivatal működését befejezte. *Rimmer János* hivatalvezető a községet elhagyta és az értékcikkeket Budapesten az Értékcikk Raktárnak beszolgáltatta. Így a postaszolgálat Abonyban megbénult. A helyi Nemzeti Bizottság először *dr. Egedy Mihály* ügyvédet bízta meg a posta hivatalvezetői teendőinek ellátásával, valamint a helyi postaszolgálat megindításával.

A hivatal érdemi munkája azonban a községben maradt *Normann Pálné* és *Kovács Anna* postakiadókra hárult.

Az eddig ismert első levelet, amely Irsára lett címezve, 1945. január 16-án vette fel a hivatal — a postai ügyviteli szabályzat értelmében — készpénzzel bérmentesítve. A mozdony- vagy vonatvezetők által továbbított levélzárlatok először a közelben fekvő Cegléd és *Szolnok* 2. sz. pályaudvari postahivatal felé vették útjukat. Továbbításra e két postahivataltól kerültek azokba a felszabadított városokba, amelyekkel már a postaszolgálat ideiglenesen fel lett véve, illetve meg lett szervezve. A levélzárlatok szállításának gócpontjai ebben az időben a pályaudvari postahivatalok voltak. A vasúti forgalom egyre rendszeresebbé vált és így *1945. március 1-től* a Budapest 62. postahivatal már jegyzékelő menetet indított *Budapest—Cegléd—Abony—Szolnok* vasútvonalon.

Mégis a hivatal ki nem elégítő működése ellen számos panasz érkezett a közigazgatási hatóságokhoz, ezért a helyi Nemzeti Bizottság dr. Egedyt a hivatal vezetése alól felmentette és azzal *Molnár Lászlót,* volt vendéglőst bízta meg. A baloldali Molnár, aki postai alkalmazott sohasem volt, a felmerült számtalan problémát nagy ügybuzgalommal igyekezett megoldani, amiben a hivatal hivatásos postai dolgozói messzemenően támogatták.

A hivatal kielégítő működését elsősorban az általános értékcikkhiány akadályozta. Ezt a kezdeti nehézséget a posta az erősen sérült Értékcikk Raktára megoldani nem tudta. Az is ismert, hogy a felszabadulás utáni első, új értékjelzéssel felülnyomott bélyegsorunk, a Felszabadulás (I.) 1945. május 1-én került forgalomba, ami kis példányszáma és árusítása miatt a forgalmi igényeket megoldani nem tudta. Első, általános forgalmú bélyegsorunk pedig csak 1945. június 1-én került forgalomba. Az időközben elkezdődött infláció a mindennapi életet valamennyi vonatkozásában megdrágította. Így vált elkerülhetetlenné a postai tarifák szabályellenes, de országos viszonylatban általánosan tapasztalható *önkényes emelése.* Tudniillik, hogy 1945. május 1-ig az 1943. július 1-én hatályba léptetett postai tarifák voltak érvényben. Az erre az időre eső postatörténeti kutatások azt igazolják, hogy az önkényes tarifaemelés elsősorban a hadműveletek során Budapesttől elszakadt országrészekben fordult elő.

A felülnyomás.

Molnár László, *Sugár Istvánnak* adott visszaemlékezésében arra hivatkozik, hogy a bélyegek felülnyomásának ötletét a szomszéd országokban előállított és bérmentesítés formájában a hivatalnál átfutó — pengő—fillér értékjelzésű, új értékszámmal felülnyomott — bélyegek adták. A felülnyomás elkészítését az a megfontolás is vezette, hogy a félországszerte nagy keservesen beszerzett, kis példányszámú, alacsony címletű bélyegekkel minél több feladó igényét elégítsék ki a bélyegek nagyszámú felhasználása nélkül.

Mivel Molnár Lászlónak 1945. márciusában mindössze 64 db érvényes postabélyege volt, ezért határozta el a bélyegek felülnyomását. Az abonyi *Járdány és*

Holló Nyomda egyik tulajdonosától, *Holló Jánostól* leveles dohányért nyomdai betűket és számokat cserélt.

A „nyomóeszközök" méretei.

Molnár László a bélyegek felülnyomására a cseréből nyert, korabeli szabványos nyomdai számokat és betűket használta.

A kisbetűk magassága (fill.) 3 mm.

A kis méretű számjegyek magassága 4,5 mm.

A nagybetűk és számjegyek magassága 7 mm.

Az eredeti értékszámokat eltakaró téglalapok mérete változó. Erre a célra gyakran a betű- vagy számjegydúc sima végét használták. Méretük kb. 6—9 × 3—5 mm között változik.

A portó bélyegeknél (20 és 40 fillér) alkalmazott köralakú keret (egy cső levágott vége volt) átmérője 21 mm.

Megjegyzendő, hogy a megadott méretek a számjegyek, betűk stb. tényleges méretei. A bélyegeken mérhető felülnyomatok az erősen nyomdafestékes, szétfutó nyomat miatt ennél valamivel nagyobbak.

A felülnyomás technikája.

A bélyegek új értékjelzéssel történt felülnyomását az előzőekben ismertetett „eszközökkel" a postahivatalban Molnár László és Kovács Anna végezte el, egyes bélyegenként, *kézi erővel.* A „fill." értékjelölés négy betűjét és pontját a szétcsúszás ellen cukorspárgával összekötve használták (ezt ma is ebben az állapotban őrzik a Bélyegmúzeumban), mintegy „nyomóformaként". A pengős címletű bélyegek felülnyomata úgy készült, hogy a számjegy és betű közé — kissé megemelve — egy-egy téglalap alakú elválasztó idomot fogtak be — *kézzel* —. (Ezt a „technológiát" 1968-ban a rekonstrukciós munkáknál sikerült megállapítanom.)

A formai megjelenés szempontjából nem lényegtelen annak megjegyzése, hogy az egyes bélyegenként végzett kézi felülnyomás eredményeként nincs két azonos címletű bélyeg, amelyeken a felülnyomat egyes részletei egymástól azonos távolságban helyezkednek el. A régi értékszámokat eltakaró téglalap alakú nyomatok méretei változóak, sőt egyes esetekben hiányozhatnak is (pl. 1P. H/20 fill., 2P. H/10 fill., 3P. M/30 fill.). De ugyanazon címleten belül változhat az értékszám és az értékjelölés közötti távolság is.

A felülnyomások időpontja és a bélyegek példányszáma.

Az 1. ábránkon bemutatott fotókópia alapján megállapítható, hogy az abonyi postahivatalban *hét alkalommal került sor postabélyegek könyvelt felülnyomására.* Az 1. ábránkon bemutatott „Összesített jegyzőkönyv" bizonyára pénzügyi bizonylatnak készült az alapbélyegek pontos meghatározása nélkül. Ezt a hiányosságot igyekszem pótolni az alábbi táblázatok felállításával és közlésével.

1. felülnyomás (1945. március 31.)
Forgalmi bélyegek

Az alapbélyeg		A felülnyomat		Példányszám	Megj.
a kiadás neve	névértéke	névértéke	színe	db	
Hadvezérek	3 fill.	30 fill.	fekete	50	
Kossuth	4 fill.	1 pengő	fekete	9	
Kossuth	30 fill.	1 pengő	fekete	5	

1. ábra

2—3. felülnyomás (1945. április 27. és 30.)
Forgalmi bélyegek

Az alapbélyeg		A felülnyomat		Példányszám	Megj.
a kiadás neve	névértéke	névértéke	színe	db	
Hadvezérek	1 pengő	2 pengő	vörös	48	IV. 27.
Hadvezérek	50 fill.	2 pengő	vörös	50	IV. 27.
Hadvezérek	20 fill.	2 pengő	fekete	50	IV. 27.
Hadvezérek	18 fill.	2 pengő	vörös	10	IV. 27.
Hadvezérek	10 fill.	40 fill.	fekete	100	IV. 27.
Hadvezérek	10 fill.	60 fill.	vörös	20	IV. 27.
Hadvezérek	10 fill.	60 fill.	fekete	80	IV. 27.
Hadvezérek	18 fill.	22 fill.	vörös	10	IV. 27.
Hadvezérek	18 fill.	22 fill.	fekete	130	IV. 27.
Hadvezérek	18 fill.	22 fill.	fekete	300	IV. 30.

4. felülnyomás (1945. május 7.)
Forgalmi bélyegek

Az alapbélyeg		A felülnyomat		Példányszám	Megj.
a kiadás neve	névértéke	névértéke	színe	db	
Hadvezérek	18 fill.	22 fill.	fekete	150	
Hadvezérek	20 fill.	1 pengő	fekete	100	
Szt. Margit	30 fill.	3 pengő	fekete	100	
Hadvezérek	18 fill.	60 fill.	fekete	400	
Hadvezérek	20 fill.	42 fill.	fekete	100	
Hadvezérek	12 fill.	1 pengő	fekete	200	
Nagyasszonyok	50 fill.	2 pengő	fekete	50	
Hadvezérek	80 fill.	3 pengő	fekete	50	

5. felülnyomás (1945. május 28.)

Portó bélyegek

Az alapbélyeg		A felülnyomat		Példányszám	Megj.
a kiadás neve	névértéke	névértéke	színe	db	
Hadvezérek	12 fill.	20 fill.	fekete	100	
Hadvezérek	12 fill.	40 fill.	fekete	100	
Hadvezérek	12 fill.	60 fill.	fekete	100	
Hadvezérek	12 fill.	1,40 Ft	fekete	200	

6—7. felülnyomás (1945. június 11. és 13.)

Forgalmi bélyegek

Az alapbélyeg		A felülnyomat		Példányszám	Megj.
a kiadás neve	névértéke	névértéke	színe	db	
II. Templomos	1 fill.	20 fill.	fekete	50	VI. 11.
Hadvezérek	4 fill.	1 pengő	fekete	50	VI. 11.
Hadvezérek	12 fill.	60 fill.	fekete	100	VI. 11.
Hadvezérek	80 fill.	1 pengő	fekete	200	VI. 11.
Hadvezérek	80 fill.	2 pengő	fekete	100	VI. 11.
Nagyasszonyok	80 fill.	3 pengő	fekete	100	VI. 11.
Hadvezérek	80 fill.	1 pengő	fekete	300	VI. 13.

Az egyes felülnyomott címletek példányszámának meghatározásánál az összesített jegyzőkönyvben szereplő adatokat kell elfogadnunk.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a sorozat bélyegeit az alábbiak szerint katalogizáljuk.

A sorozat értékei és példányszámuk (2. ábra)

1.	20 fill.	az	1	filléren	T. II.	fekete	50 db
2.	22 fill.	a	18	filléren	H.	vörös	10 db
3.	22 fill.	a	18	filléren	H.	fekete	380 db
4.	30 fill.	a	3	filléren	H.	fekete	50 db
4a	30 fill.	a	3	filléren	H.	fekete	?
5.	40 fill.	a	10	filléren	H.	fekete	100 db
6.	42 fill.	a	20	filléren	H.	fekete	100 db
7.	60 fill.	a	10	filléren	H.	fekete	80 db
8.	60 fill.	a	10	filléren	H.	vörös	20 db
9.	60 fill.	a	12	filléren	H.	fekete	100 db
10.	60 fill.	a	18	filléren	H.	fekete	400 db
11.	1 pengő	a	4	filléren	H.	fekete	50 db
12.	1 pengő	a	12	filléren	H.	fekete	200 db
13.	1 pengő	a	20	filléren	H.	fekete	100 db
14.	1 pengő	a	80	filléren	H.	fekete	500 db
15.	1 pengő	a	4	filléren	K.	fekete	9 db
16.	1 pengő	a	30	filléren	K.	fekete	5 db
17.	2 pengő	a	18	filléren	H.	vörös	10 db
18.	2 pengő	a	20	filléren	H.	fekete	50 db
19.	2 pengő	az	50	filléren	H.	vörös	50 db
20.	2 pengő	az	50	filléren	N.	fekete	50 db
20a	2 pengő	az	50	filléren	N.	fekete	?
21.	2 pengő	a	80	filléren	H.	fekete	100 db
22.	2 pengő	az	1	pengőn	H.	vörös	48 db
23.	3 pengő	a	80	filléren	H.	fekete	50 db
24.	3 pengő	a	30	filléren	M.	fekete	100 db
24a	3 pengő	a	30	filléren	M.	fekete	?
25.	3 pengő	a	80	filléren	N.	fekete	100 db
I.	2 pengő	a	10	filléren	H.	fekete	57 db

Portóbélyegek

P1.	20 fill.	a	12	filléren	H.	fekete	100 db
P2.	40 fill.	a	12	filléren	H.	fekete	100 db
P3.	60 fill.	a	12	filléren	H.	fekete	100 db
P4.	1,40 P.	a	12	filléren	H.	fekete	200 db

2a. ábra

Megjegyzések.

1. *A sorozat katalogizálásánál alkalmazott rövidítések:*
   H. = A Hadvezérek sorozat bélyegei,
   K. = A Kossuth sorozat bélyegei,
   M. = A Szt. Margit bélyeg,
   N. = A Nagyasszonyok sorozat bélyegei,
   T. II. = A II. Templomos sorozat bélyege.

2. *Az alszámok alatt feltüntetett változatok.*

   4a. A *3*-as számjegy és a *0* közelálló és fill. felülnyomat,
   20a. Fekvő felülnyomat (Bélyegmúzeum),
   24a. A *P* betű után nincs pont.

Az alszámok bélyegeinek példányszáma nem ismert. Ez benne foglaltatik a főszámok példányszámában.

3. *Az I. sz. bélyeg:*

Külön említést érdemel a Hadvezérek sorozat 10 filléres címletére nyomott 2 pengős bélyeg. Ez a címlet az abonyi összesített jegyzőkönyvben nem szerepel. Így joggal tételezzük fel, hogy ez a felülnyomás a jegyzőkönyv 1945. június 16-i elkészítése után készült, de forgalomba már nem kerülhetett a postavezérigazgatósági kivizsgálás miatt. A tények elferdítését jelentené olyan következtetés levonása, hogy a hivatalban

2b. ábra

egyéb, nem könyvelt felülnyomás is készült volna. Ennek figyelembevétele különösen megfontolandó az 5. pontban közölteknél.

4. A 22 és 42 filléres címlet:

E két címlet készítésének logikus magyarázatául csak az szolgálhat, hogy ez a két címlet a közönség birtokában levő 18 filléres levelezőlapok kiegészítő értékeiként készültek. (Hasonló volt a helyzet a hivatalosan felülnyomott 28 és 42 filléres bélyegekkel, megemlítve, hogy a 28 filléres bélyeg a 12 filléres levelezőlap kiegészítő értéke volt. Mint ismeretes ez a két felülnyomott bélyeg eredeti feladatát betölteni az 1945. július 2-án életbe léptetett új tarifák miatt csak júniusban tudta.)

Ennek a két címletnek előállítása arra enged következtetni, hogy Abonyban 40, majd 60 fillér volt a levelezőlap bérmentesítési díja.

2c. ábra

5. Az abonyi felülnyomás katalogizálása:

Az Abonyban felülnyomott bélyegek katalogizálását megjelenésük óta a legnagyobb zűrzavar kísérte. Megállapítást nyert a rendelkezésünkre álló források: az összesítő jegyzőkönyv, Székely Sándor bélyegkereskedőnek a felszabadulás után kiadott árjegyzéke, feltehetően az általa adott adatok alapján a Zumstein cég katalógusa, valamint dr. Horváth János jegyzőkönyvében foglalt felsorolások egymástól jelentősen eltérőek. Ezeket a téves adatokat ugyan kimunkáltuk, de ezek közlését a téves adatok terjesztése miatt — felesleges-nek tartjuk.

Egyéb adatok az abonyi felülnyomásról

Az előbbiekben ismertetett összefoglaló megállapításokon túlmenően néhány — talán nem felesleges — adatot kívánunk rögzíteni, ami elősegítheti a tárgyilagos gyűjtői megítélést.

a) *Az abonyi postahivatalban lefoglalt és a Bélyegmúzeumba beszolgáltatott maradékkészlet az 1968. évi állapot szerint:*

14.	1P/80f. H.	8 db	
20.	2P/50f. N.	3 db	
21.	2P/80f. H.	8 db	
23.	3P/80f. H.	8 db	
25.	3P/80f. N.	26 db	
I.	2P/10f. H.	57 db	(teljes készlet)
P1.	20f/12f. H.	5 db	
P2.	40f/12f. H.	5 db	
P3.	60f/12f. H.	21 db	
P4.	1,40P/12f. H.	111 db	

b) A postavezérigazgatóság vizsgálatakor Molnár László, megbízott postamester közölte, hogy a felülnyomott bélyegekből 1—1 példányt két bélyeggyűjtő fia, *Molnár László* és *Molnár József* részére félretett. Készséggel felajánlotta, hogy a meglevő tartalékkészletből 1—1 darabot a Bélyegmúzeum részére átad. Ez a sorozat a Bélyegmúzeumban is nyert elhelyezést.

A múzeumban őrzött sorozat azonban nem teljes. Abból az alábbi bélyegek hiányoznak:

11. 1P/4f. H.
16. 1P/30f. K.
24. 3P/30f. M.

Ezzel szemben Molnár József gyűjteményében nem, de a múzeum anyagában szerepel:

20a. 2P/50f. N. (fekvő felülnyomat)
I. 2P/10f. H. (felhasználásra nem került)

Árusítás.

Az eddigi kutatások egyértelműen azt igazolták, hogy az abonyi felülnyomású bélyegeket elsősorban postaforgalmi igények kielégítésére használták fel. A bélyegekből csak csekély mennyiség került gyűjtői vagy kereskedői forgalomba. A ma ismert néhány gyűjteményben — a Molnár fivérek gyűjteménye kivételével — a sorozatnak csak a töredékei fordulnak elő.

Bérmentesítés és futott küldemények.

Az eddig ismert futott küldemények száma rendkívül csekély. Így az önkényes tarifaemelés mértékére, időtartamára pontos adatokkal ma még nem rendelkezünk. Ehhez szükség lenne legalább a napjainkban ismert, valamennyi küldemény adatainak feldolgozása, illetve összegyűjtése.

Érdemes megjegyezni, hogy az abonyi postahivatal a tárgyalt időszakban az *A* jelű hely-keletbélyegzőjét használta (3. ábra).

Alkalmi bélyegzés.

Molnár László, megbízott postamester *1945. május 1-re, kisegítő alkalmi bélyegzőt* készített. Egy cső levágott végébe befogta az „ABONY 1945. V. 1." szöveget és egy díszítő elemet (4. ábra). A bélyegző a Bélyegmúzeum őrizetében van.

3. ábra

4. ábra

Filatelista szakirodalom.

Az abonyi felülnyomású bélyegek nemcsak a Postavezérigazgatóság, hanem a filatelisták figyelmét is igen korán felhívták magukra.

Ezt szemléltetendő az alábbi sajtóközleményt még 1946-ból idézzük:

„JÖVENDŐ II. ÉVF. 21. SZÁM.
MAGYAR SZOVJET MŰVELŐDÉSI
TÁRSASÁG KÉPES HETILAPJA.

A bélyeggyűjtés jövendője.
Írja: Örvös János

Abony nagyközség bélyegei.

A közelmúltban lezajlott országos bélyegkiállítás egyik legérdekesebb anyagát Molnár László rendőrhadnagy állította ki. Abony nagyközség postamestere a felszabadulás után 1945. március 31-e és június 11-e között 27-féle levél- és portóbélyeget készí-

tett és ezeket használta az abonyi postahivatal 1945. június végéig, amikor a hivatal Budapestről rendes bélyegellátmányt kapott, az abonyi provizóriumnak megmaradt készletét pedig a bélyegmúzeumba szállították. Az érdekes provizóriumok piros és fekete átnyomással kizárólag az új értékjelzést tüntetik fel.

1945. Május 1-én, Abony egy régi típusú, egykörös, kisalakú helyi és keleti bélyegzőjét a »munka ünnepének« emlékére piros színnel használta a helyi posta."

Az abonyi felülnyomás *történeti* vonatkozásaiban forrásmunkám volt *Sugár Istvánnak* a Posta- és Bélyegmúzeumi Szemlében (II. évfolyam, 1. szám, 1970.) közölt tanulmánya, valamint a Bélyegmúzeumban elhelyezett levelezési anyaga, feljegyzései. Filatéliai vonatkozásokban a Bélyegmúzeumban elhelyezett bélyegekre, a „nyomóeszközök" alapos vizsgálatára, a felülnyomatok rekonstruálására, valamint *Molnár József* honvéd ezredes által rendelkezésemre bocsátott gyűjteményére hivatkozom. Mindkettőjüknek, de nem utolsósorban *Hamza Imrének,* a Bélyegmúzeum volt vezetőjének ez úton fejezem ki köszönetemet mind a magam, mind az érdeklődő filatelisták nevében.

Jelen tanulmányom jelentős részét még 1968-ban megoldottam és rögzítettem, de részletes feldolgozására az elmúlt évek során — a Magyar Bélyegek Monográfiája VII. kötetének megírásakor került sor.

Az I. típusu 2 krajcáros

DR. PETROVITS TIVADAR

Az 1874 októberében forgalomba bocsátott színes számú krajcáros kiadás első címlete a 2 krajcáros. (Legkorábbi ismert bélyegzése 1874. november 24.) Hogy részletesebben csak most foglalkozunk vele, annak oka az, hogy viszonylag kis példányszámban áll a kutatók rendelkezésére (összefüggése is kevés), s színe rendkívül kedvezőtlen. Ismeretes, hogy a halvány lilától a kéken keresztül a sötét ibolyáig számos színváltozat előfordul. Kezdetben különösen halvány a szín. Sötét példány ekkor még ritka. A vörösibolya (1881) az előző színekkel egyezően, vízre, fényre rendkívül érzékeny. A gyártás kezdeti időszakában a halvány ibolya szín dominált (sötét keverék szín nélkül) és ezek több mint 100 év után vizsgálatra alig-alig alkalmasak. Tovább rontja a helyzetet, hogy a bélyegeket elsősorban levelezőlap és nyomtatvány bérmentesítésére használták, ezért a postai bélyegzés a még vizsgálható példányokat is e célra szinte alkalmatlanná teszi (teljes bélyegzés!).

1880-tól kedvezőbb a helyzet, különösen az 1881-es (vízjeles) kiadás bélyegeinél, mivel akár a kék, akár a vörös ibolya bélyegek viszonylag jól vizsgálhatók. Sajnos 1889—90-ben visszatértek az eredeti halvány színhez. (A II. típus ritkán sötét ibolya, kékes színben is előfordul.) Így az I. típus jelentős része (kartonra nyomtatva is), valamint a II. típus a vizsgálatra kedvezőtlen színű. Különösen vonatkozik ez a kiadás kezdeti időszakára, amely az anya- és nyomólemezeket illetően a legváltozatosabb. Ezért a későbbiekben részletezett megállapítások e címletnél a legbizonytalanabbak.

A 2 krajcáros tanulmányozását 1970-ben kezdtük meg Orbán Ferenccel (SILKEBORG). Adataink és a kartonra nyomtatott 100-as ív fotójának tanulmányozása alapján jelentős eredményeket értünk el. Ennek egy kisebb része került eddig ismertetésre. (Filatéliai Szemle 1974. 5. szám 17. oldal.) Jelenleg a 100-as karton tanulmányozása alapján sikerült újabb adatokat megállapítani.

Metszetjelek

Az I. típusú 2 krajcáros általános metszetjeleiben nincs eltérés a többi címlethez viszonyítva. (L. Philatelica 1/1971. 28. oldal, de a többi füzetben is.) Érdekes azonban, hogy a kiadás címleteinek többségéhez viszonyítva — amelyeknek nincs *egyedi metszetjele* — itt hármat is ismerünk:

a) Színes vízszintes vonalka a korona középső táblája alatt, az értékszám felett. (Gyakran hiányzik, a nyomólemez törlése miatt!)

1. ábra. A 2/I kr. egyedi metszetjelei

b) Balra dűlő, kis vonalka a kürt kör alakú része által bezárt területen, a középtől kissé jobbra, a 3—4. alapvonalak között.

c) Tűszúrásnyi színes pont a felirat „S" betűjének bal oldala felett, alapvonalon.

Az egyedi metszetjeleket az 1. ábrán mutattuk be. Megjegyezzük, hogy ezek jellemzőek a II. típusú 2 krajcáros címletre is, amely bizonyítja, hogy a II. anyalemez elkészítéséhez az eredeti egyképes lemezt vették igénybe.

A bélyegek csoportosítása

Korábban az I. típusú, 3, 5 és 10 krajcáros címletekről írt tanulmányokban rámutattunk arra, hogy a kiadás nyomtatásának kezdetén az anya- és nyomólemezeken igen jelentős javítások történtek, amelyek tükröződnek a bélyegeken. Az anya-, valamint a nyomólemezek javításai alapján a bélyegeket 1—4 csoportba soroltuk. Ez a helyzet a 2 krajcáros esetében is fenn-

2. ábra. Felül 1874. I. típusú (nem javított anyalemez!), alul 1889. évi II. típusú bélyeg

3. ábra. A gyöngysorok nem javítottak, a függőleges befogók igen

áll, még akkor is, ha egyetlen csoportnál sem teljes a bizonyosság. Mint említettük, a kutatást nehezítette a kevés számú bélyeg, az összefüggések hiánya, illetve a szín és bélyegzések. Különösen fontos lenne, hogy az I. típusú 2 krajcáros címlettel minél többen foglalkozzanak és adataikat megismerjük.

1. A még nem javított anya-, illetve nyomólemezről származó bélyegek (2. ábra)

Az ebbe a csoportba tartozó bélyegek jellemzői azonosak a 3 és 10 krajcáros címletről írottakkal. (l. Philatelica 1974. 1. és 1976. 1. szám.) A Bélyegmúzeumban több példány található belőle, még összefüggés is. (E példányokon észlelhető legjobban az, mintha ügyirat mellékleteként kerültek volna elő. (Így kopott szél és fogazat.) Enyvezetlenek, keretfogazásuk nem ismert. Postai forgalomba nem kerültek. Fogazásuk 13-as vonalfogazás. A megvizsgált példányok száma kb. 10 db. (l. 2. ábra: felül 1874. évi I. típus, alul 1890. évi II. típus.)

2. Durván utánmetszett nyomólemezről származó bélyegek

Az ebbe a csoportba tartozó bélyegek nyomólemezét durván javították, de kissé eltérően a 3, 5, 10 krajcáros címletektől. Fő jellegzetességük, hogy javították a felső és alsó gyöngysort, de valószínű, hogy nem minden ívhelyen és nem valamennyi gyöngyöt.

Javították továbbá a bal és jobb oldali gyöngysort is alul és felül. De itt is elmaradhatott a javítás, mint erre is van példa (l. 3. ábra). Más esetekben a gyöngysorok javítása tipikus (l. 4. ábra).

A háromszögek javítása általában erős vonalakkal, az eredeti metszeteken történt. Túlhúzás, az eredetitől eltérés lehetséges, de nem ismert. Egy különlegesség, amelyen a jobb alsó háromszög javítása teljesen elmaradt (l. 5. ábra). Nem javították a jobb felső háromszög függőleges befogóját sem. A gyöngysorokat viszont igen. A 2. csoportba tartozó és megvizsgált bélyegek száma kb. 70—80 db. Ívhelyre elvileg azonosíthatók, mivel ívhely-ismertetőjelekkel rendelkeznek.

Az átvizsgált bélyegek között találtunk kb. 50 db olyan példányt, amelyek stílusban nem hasonlítanak az előzőekben ismertetettekhez, de durván javítottak. Fő jellemzőjük, hogy a háromszögek kisebbnek tűnnek a szokványosnál, az átfogó íveltsége minimális. Az utánmetszés rendkívül *erős*, túlhúzás, dupla vonal szinte nem fordul elő.

Mivel a 2. és 3. csoportból csak kevés példány ismert, így ma még nem dönthető el, hogy egy nyomólemezen történtek-e ezek a javítások, vagy több lemezről származnak.

4. ábra. Az alsó és felső gyöngysorok teljesen javítottak, oldalt több-kevesebb gyöngy javított

3. Durván, speciálisan utánmetszett nyomólemezről származó bélyegek.

A csoport elnevezése az I. típusú 10 krajcáros címlettől ered és ez némi eltéréssel érvényes az I. típusú 3 és 5 krajcárosra is. E címletnél azonban még ma sem lehetünk bizonyosak e csoport külön létezésében. Pontosabban van egy kis csoport, amely a többi csoporthoz nem sorolható, de túlzottan durva, vagy szabálytalan utánmetszésről csak közvetve lehet szó. Ezen bélyegek jellemzője, *hogy csak a négy háromszög függőleges befogói* vannak erősen utánmetszve. Más javítás nem észlelhető (l. 6. ábra). A bélyegek ha nehezen is, de elvileg ívhelyre azonosíthatók lehetnek, így idővel eldönthető, hogy egy nyomólemez speciális javításáról van-e szó, mint pl. az I. típusú 5 krajcáros ernyősen javított lemeze, stb. Az ismert példányok száma rendkívül kevés.

4. A finoman utánmetszett anyalemez nyomólemezeiről származó bélyegek.

Ebbe a csoportba tartozik az 1874. évi kiadás döntő többsége és az 1881. évi kiadás teljes mennyisége. Az anyalemez háromszögeit javították, de más stílusban és finomabban mint a 2. és 3. csoportba tartozó bélyegeknél. A javított vonal esetenként túlhúzott, vagy nem az eredeti vonal mentén történt. Ez a háromszögek csúcsánál gyakori, így ezek ívhelyismertető jelek!

A gyöngyök javítása a felső és alsó gyöngysoron, illetve bal és jobb oldalon felül és alul általában nem történt meg. Elég gyakori azonban a sarkokon több kevesebb gyöngy javítása (l. 7. ábra). Ezek számképletbe foglalása jelenleg még nem megoldott.

A 4. csoportba tartozó bélyegek ívhelyere történő azonosítása megoldott. Azonos színű bélyegek elég körülményesen gyűjthetők össze, ezért az ív „tarka" ké-

5. ábra. A jobb alsó háromszög javítása teljesen elmaradt

pet mutat. A késői kiadású világos színű bélyegekből az ív összeállítása ha nehezebben is, de megoldható.

Oszlop-ismertetőjelek

Az oszlop-ismertetőjelek területén az eredmények nem rosszak, mégis az I. oszlopban jelenleg még nem, a II—VII. és a III—VIII. oszlopokban pedig csak azonos ismertetőjeleket ismerünk. Az I. oszlop ismertetőjele nem ismert. Ez a hiány azonban a többi oszlopba való tartozás kizárása esetén az azonosítást lehetővé teszi. A II—VII. és III—VIII. oszlopok esetében az ívhely-, valamint a páros ismertetőjelek és a csoportjelek nyújtanak segítséget az azonosításhoz.

6. ábra. Csak a háromszögek függőleges befogója javított

Az ismert oszlop-ismertetőjelek

I. oszlop (A)
Oszlop-ismertetőjele jelenleg nem ismert.

II. oszlop (B)

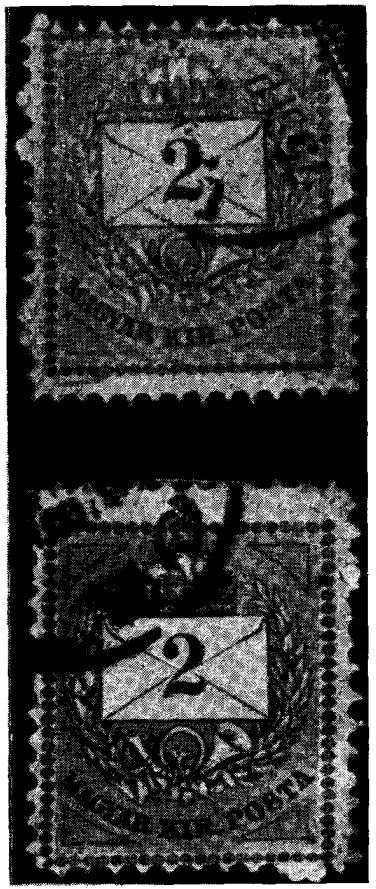
1. Színes pont (vagy folt) a boríték bal oldali negyedében, a felmenő boríték keresztkötés felső részén, annak alsó széléhez tapadva.
2. Két tűszúrásnyi pont a boríték felső szélénél, a korona balról számolt 3 táblája alatt. (Esetenként hiányozhat!)
3. Tűszúrásnyi pont az alsó gyöngysor 15. gyöngye alatt. (Esetenként hiányozhat!)

III. oszlop (C)

1. Színes folt tapad a boríték alsó széléhez, a kürt fúvókája alatt, jobbra.
2. Színes pont (vagy folt) a kürt kör alakú része által bezárt területen, a 3. vonalközben, a középtől kissé balra.

IV. oszlop (D)

1. Színes folt a koszorú bal oldali szalagjának alsó csúcsa alatt, a felirat G betűje felett.

7. *ábra.* Finoman utánmetszett bélyegek az 55. ívhelyről (fent 1874., lent 1881. évi kiadás)

2. Színes pont a bal oldali alsó háromszög jobb oldali csúcsa felett, az *AR* betűk köze alatt.
3. Tűszúrásnyi pont a boríték felső szélétől kissé lefelé, a korona balról számolt 3. táblájának közepe alatt. (Esetenként nehezen észlelhető!)

V. oszlop (E)

1. Tűszúrásnyi pont az utolsó *A* betű jobb oldali talpának jobb széle alatt.

VI. oszlop (F)

1. Tűszúrásnyi pont a jobb oldali koszorú és a jobb gyöngysor között, a 16. gyöngy felső része magasságában, két alapvonal között.

VII. oszlop (B)

1—3. Azonos a II. oszlop három ismertetőjelével.

VIII. oszlop (C)

1—2. Azonos a III. oszlop jeleivel.

IX. oszlop (D_1)

1—3. Azonos a IV. oszlop jeleivel.
4. Színes pont a boríték alsó negyedében az értékszám talpának jobb oldali vége alatt.

X. oszlop (E_1)

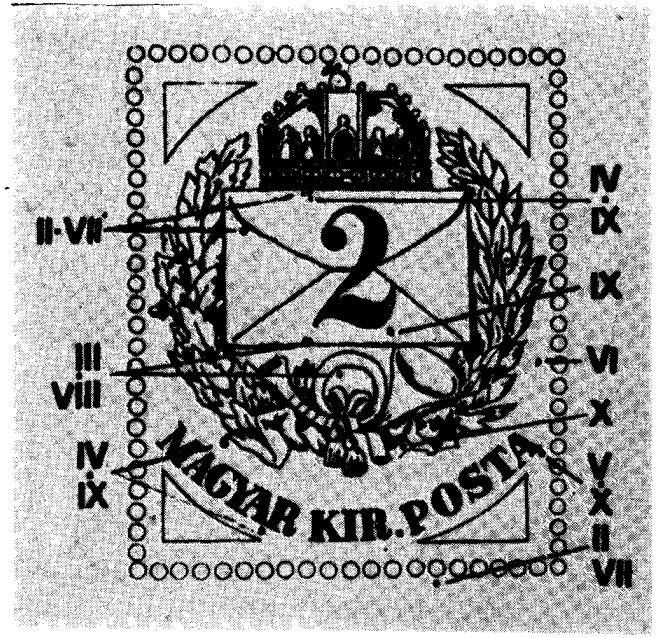
1. Azonos az V. oszlop 1. jelével.
2. Tűszúrásnyi pont a koszorú jobb oldali szalagjának jobb oldalán, a *P* betű felett.

Az oszlop-ismertetőjeleket a 8. ábrán mutatjuk be.

Csoportos ismertetőjelek

Csoportos ismertetőjel egy fordul elő. Jele F_1, a 16., 46., 66., és 96., ívhelyen helyezkedik el. Kis színes vonalka a felső gyöngysor 19. gyöngye alatt a 2. alapvonal közben. A nyomólemez kopása miatt esetenként hiányzik (l. 9. ábra).

Az V. oszlopban a 15., 35., 45. és 65. ívhelyeken tűszúrásnyi pont van a jobb alsó háromszög bal csúcsa alatt. Lehetséges, hogy ez csoportos ismertetőjel, de az is, hogy oszlop-ismertetőjel.

8. ábra. Oszlop-ismertetőjelek

9. ábra. Csoportos ismertetőjelek

Páros ismertetőjelek

A páros ismertetőjelek száma több mint amennyi a szakirodalomban korábban szerepelt. (Jelenleg 21 db.) Néhány esetben kétes volt, hogy páros ismertetőjelről van-e szó, azonban valamely ívhelyen való hiányuk jellegüket kétségessé tette, ezért ezeket nem vettük fel a páros ismertetőjelek közé.

Felsorolásuk és szöveges leírásuk (l. 10. és 11. ábra).

a_1: 21., 71. ívhely.
Színes pont a jobb felső háromszög átfogóján, a középtől kissé feljebb.

B_2: 32., 82. ívhely.
Színes folt a jobb alsó háromszög hegyes csúcsában.

C_2: 23., 73. ívhely.
Színes pont a jobb gyöngysor 4. gyöngyének alján.

C_3: 33., 83. ívhely.
Színes folt a bal alsó háromszög vízszintes befogójához tapadva az alsó gyöngysor 16. gyöngyének jobb oldala felett.

D_2: 24., 74. ívhely.
Színes folt a koszorú bal oldali csúcslevele felett.

10. ábra. Páros ismertetőjelek

11. ábra. Páros ismertetőjelek

D_3: 24., 74. ívhely.
Színes folt a jobb felső háromszög bal csúcsában.

D_4: 24., 74. ívhely.
Színes pont (vagy folt) az *O* betű bal oldala felett alapvonal közben.

D_5: 34., 84. ívhely.
Színes folt a felirat *PO* betűi között.

D_6: 34., 84. ívhely.
Színes folt a koszorú bal bojtjától balra, a szalag aljához tapadva.

E_2: 35., 85. ívhely.
Színes folt az *S* betű alatt.

E_3: 35., 85. ívhely.
Színes pont a felirat első *R* betű bal szára és szalag között.

F_2: 26., 27. ívhely.
Halvány, színes folt a koszorú jobb külső 2. levele mellett.

F_3: 36., 86. ívhely.
Színes pont (vagy folt) a bal alsó háromszög függőleges befogója mellett, a 22. gyöngy aljának magasságában.

B_3: 27., 77. ívhely.
Színes pont az alsó gyöngysor 2. gyöngyének bal oldala alatt.

B_4: 27., 77. ívhely.

1. táblázat

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
a	B	C	D	E	F	B	C	D_1	E_1
a	B	C	D	E	F_1	B	C	D_1	E_1
a_1	B	C_2	$D_{2, 3, 4}$	E	F_2	$B_{3, 4}$	C_4	$D_{1, 7}$	E_1
a	B_2	C_3	$D_{5, 6}$	$E_{2, 3}$	F_3	B_5	C	D_1	$E_{1, 4, 5}$
a	B	C	D	E	F_1	B	C	D_1	$E_{1, 4, 5}$

Az I. típusú 2 krajcáros fél ívének felépítése

Színes halvány folt a bal felső háromszög jobb csúcsa alatt.

B_5: 37., 87. ívhely.
Kis, színes pont a *K* betű függőleges szára felett.

C_4: 28., 78. ívhely.
Színes, kissé ferde vonalka a bal gyöngysor 24—25. gyöngyközétől balra.

D_7: 29., 79. ívhely.
Halvány színes folt a felső gyöngysor 8. gyöngye alatt.

E_4: 40., 90. ívhely.
Színes pont a jobb gyöngysor 4. gyöngyének bal oldalához tapadva.

E_5: 40., 90. ívhely.
Színes folt a *P* betű felett, kissé balra.

E_6: 50., 100. ívhely.
Színes, kis ferde karc a felső gyöngysor 10. gyöngye felett.

Ívfelépítés

A jelenleg ismert ívfelépítést az 1. táblázaton mutatjuk be. Az anyalemez összeállítása a következő lehetett. Az első 5 db másolatot összeforrasztva készítették el az első 5-ös sávot s ennek másolatából az első 10-es sávot. A 10-es sávról két másolat készült, melyek a másolás során további sérüléseket szenvedtek.

A két tízes sávból 20-as, majd egy második 20-as tömb készült, ami a félíven alul helyezkedik el.

12. ábra. Csoportjelek a kartonra nyomtatott íven (X ív)

A két húszas tömb közé került a félretett 10-es sáv. Forrasztási nyomokkal gyakran találkozunk.

A két húszas tömb közül kevésbé sérült a felső, míg az egyedülálló 10-es sávon jelentős számú jel található. A két félív közül a felső a korábbi.

A 2×100-as anyalemez közül az elsőről készített nyomólemezzel kartonra is nyomtattak bélyegíveket. (X. lemez?) A második íven (Y lemez?) ugyanis jelentős újabb hibák (csoportjelek) fordulnak elő, tehát ez nem lehet a korábbi. A két anyalemez egymáshoz való viszonyát nem ismerjük (bal, jobb oldali?).

Csoportjelek

Az ívfelépítésnél utalunk arra, hogy a 2×100-as anyalemez 100-as lemezein egyes ívhelyeken jelentős nagyságú, erősségű jelek találhatók. Ezek az ívhelyre történő azonosítást megkönnyítik, ezért ábrán is bemutatjuk.

Az X jelűek a tanulmányozott kartonnyomaton lettek megállapítva (12. ábra). Az Y jelűek a másik 100-as íven (13. ábra).

Lehetséges, hogy a bemutatott csoportjelek valójában csak lemezhibák.

Metszetjavítások

A metszetjavítások feldolgozását megkezdtük. Főleg az ívhelyre történő azonosításnál vannak nehézségek. E címletnél a II. csoportba tartozó javítások között gyakoriak a sarkokban (háromszögekben) végzett — főleg szabálytalan — metszetjavítások. Vannak azonban igen szép ernyős metszetjavítások (fent vagy lent), durva javítások a boríték környékén és különleges gyöngyjavítások főleg alul.

Ívhely-ismertetőjelek

Az I. típusú 2 krajcáros ívhely-ismertetőjeleinek leírásában jelentős tényezők a háromszögek javításai. Ennek az az oka, hogy az utánmetszés az eredeti vonalaktól számos esetben lényegesen eltér. A leírástól függetlenül a háromszögek vonalait szinte kivétel nélkül javították az anyalemezen. Amikor ez ritkán elmaradt, azt leírásunkban feltüntettük.

A háromszögek javításai során a csúcsok vonalait esetenként túlhúzták, illetve hiányosan húzták meg. Így ez utóbbiak nyitottak. Más esetekben a javítás a háromszögek eredeti vonalai mellett kívül, vagy belül történt.

A gyöngyöket ennél a címletnél is javították, a már korábban ismertetett formában. Mivel használatlan sötét ibolya színű példány alig állt rendelkezésre, így a javítások pontos adatait meghatározni nem tudtuk. Ezért csak az igen jellemzőekre tértünk ki. Feltüntettük a gyöngyöket alkotó egyes vonalkák túlhúzásait is. Ennél a címletnél a színes foltok, pontok, karcok stb.

13. ábra. Csoportjelek (Y ív)

előfordulása más címlethez viszonyítva kevesebb. Bizonyos azonban, hogy a leírt jeleknél több is előfordulhat. Gyakori, hogy egyes jelek esetenként hiányoznak. Más esetekben a kettős vonalak egynek tűnnek, a rajzhiányok eltömődtek stb.

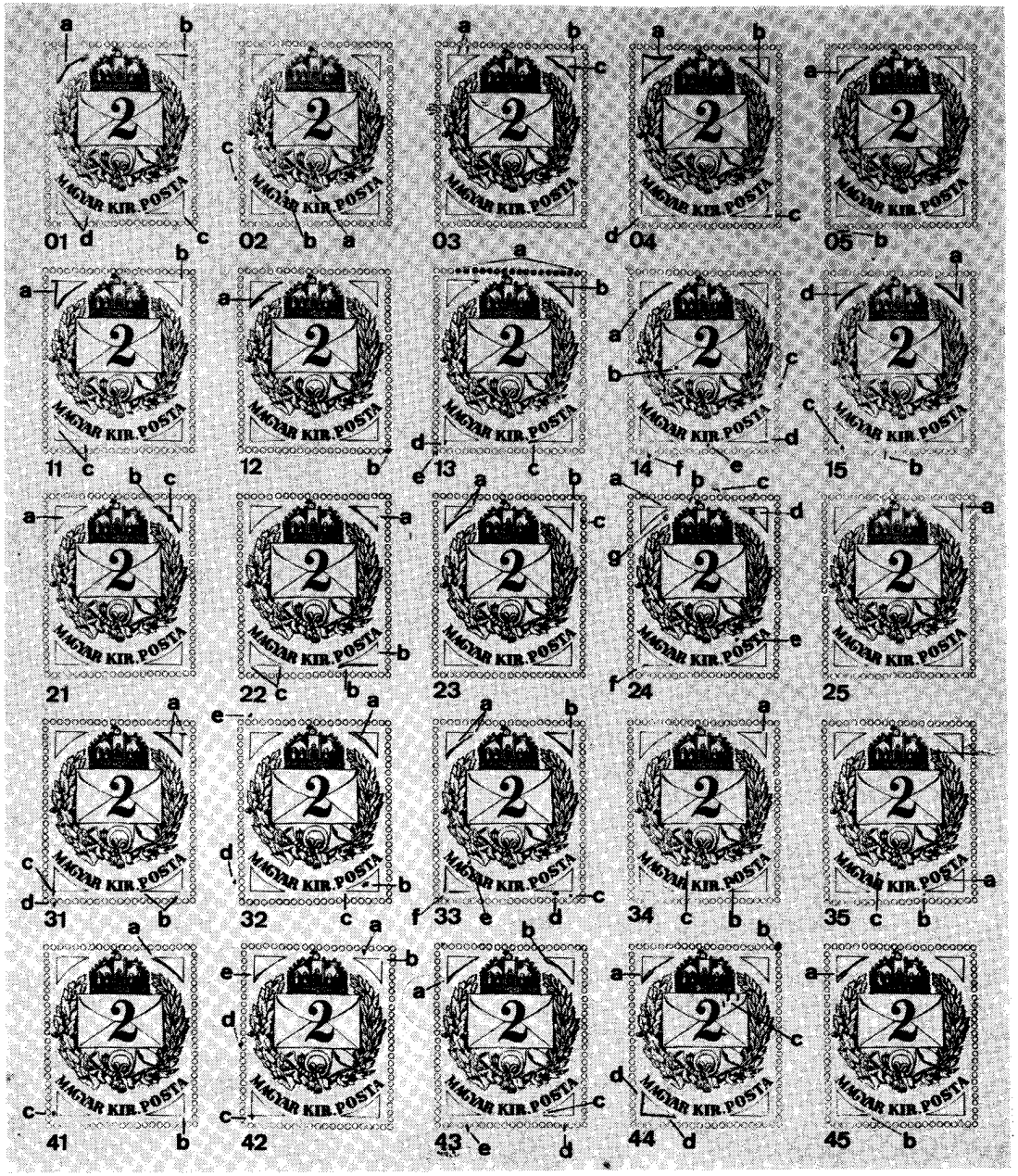
01. *a)* A bal felső háromszög átfogója alul kifelé hajlóan, középen belül, felül az eredeti vonalon kívül javított.
b) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott.
c) A jobb alsó háromszög derékszöge nyitott.
d) A bal alsó háromszög hegyes csúcsai nyitottak.

11. a) A bal felső háromszög vízszintes befogója balra túlhúzott, a függőleges befogó befelé balra hajlóan, az átfogó alul kifelé hajlóan javított.
b) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa nyitott, a függőleges befogó nem javított.

21. a) A bal felső háromszög átfogója középen nem javított.
b) A jobb felső háromszög átfogója felül befelé, alul kifelé hajlóan javított.
c) A jobb felső háromszög átfogójának közepén erős színes pont. (Páros ismertetőjel: a_1)

31. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott, az átfogó az eredeti vonalon belül javított.
b) A jobb alsó háromszög derékszöge nyitott, a bal csúcs túlhúzott.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.

2. táblázat. Ívhely-ismertetőjelek
A ívnegyed

3. táblázat. Ívhely-ismertetőjelek C ívnegyed

d) Az alsó gyöngysor 2. gyöngyének jobb oldalából karc nyúlik lefelé.

41. a) A jobb felső háromszög átfogójának felső része kifelé hajlik.
b) A jobb alsó háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója alsó részénél színes pont.

51. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott.
b) A levélboríték jobb negyedének alsó sarkában két színes pont.
c) A felirat *A* és *R* betűi felett, az *RP* között, az utolsó A alatt, valamint a bélyegkép alsó részén színes pontok.

61. a) A felső gyöngysor 20. gyöngyének jobb oldalából kis karc nyúlik lefelé.
b) Színes pont tapad a jobb gyöngysor 21. gyöngyének jobb oldalához.
c) A jobb alsó háromszög átfogója alul, felfelé hajlóan javított.
d) A bal alsó háromszög vízszintes befogója balra lefelé hajlóan javított (a sarok nyitott).
e) Az alsó gyöngysor alatt forrasztási nyomok.
f) A bal gyöngysor 2. gyöngyének alja mellett, kívül színes pont.

71. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.
b) A jobb felső háromszög átfogója a csúcsoknál kissé kifelé hajlóan javított, a derékszög túlhúzott.
c) A jobb felső háromszög átfogója közepén színes pont. (Páros ismertetőjel: a_1)
d) A jobb alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.
e) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.

81. a) A jobb felső háromszög átfogója a csúcsok felé kifelé hajlóan javított.

91. a) A felső gyöngysor 5. gyöngyén színes pont.
b) A jobb felső háromszög átfogója középen kifelé hajlóan javított.
c) Az alsó gyöngysor 12. gyöngyéből lefelé kis karc nyúlik ki.
d) A bal alsó háromszög átfogója középen befelé hajlóan javított.

II. Oszlop (B)

02. a) A jobb oldali bojt bal sarkánál színes pont.
b) Színes pont az *Y* jobb ága felett.
e) Színes pont a bal gyöngyson 19. gyöngy aljától balra.

12. a) A jobb felső háromszög átfogója alul kétszer javított.
b) A jobb gyöngysor 20. gyöngyének alakja fekvő ovális.

22. a) A jobb felső háromszög függőleges befogója nem javított, az átfogó a csúcsok felé, befelé hajló.
b) A jobb alsó háromszög függőleges befogója nem javított, a bal csúcs lefelé hajló.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa és derékszöge nyitott.

32. a) A jobb felső háromszög átfogója felül befelé húzott.
b) Halvány színes folt a jobb alsó háromszög átfogójának közepe alatt. (Páros ismertetőjel: B_2)
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa nyitott.
d) A bal gyöngysor 23. gyöngyétől balra színes pont.
c) A felső gyöngysor 2—3. gyöngyköze felett színes pont.

42. a) A felső gyöngysor 17. gyöngyéből kis karc nyúlik lefelé.
b) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal alsó háromszög derékszöge mindkét irányban túlhúzott.
d) A bal gyöngysor 14—15. gyöngyközében, kívül színes pont.
e) A bal felső háromszög átfogója alul befelé húzott.

52. a) A jobb felső háromszög átfogója felül befelé hajló és túlhúzott, a derékszög nyitott.
b) Az alsó gyöngysor 15. gyöngyének alsó részen 2—3 vonal lefelé túlhúzott.
c) A bal felső háromszög függőleges befogója az eredetitől jobbra javított.

62. a) A bal felső háromszög derékszöge nyitott, az átfogó befelé húzott.
b) A jobb felső háromszög átfogója felül kifelé hajló.
c) A boríték-keresztkötés jobb felső ága felett kis karc.
d) A jobb alsó háromszög derékszöge nyitott.
e) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott, a felső csúcs túlhúzott.

72. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.
b) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott, az átfogó középen megszakad.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa túlhúzott.
d) A bal alsó háromszög függőleges befogója felfelé és lefelé túlhúzott.

82. a) A jobb felső háromszög bal csúcsa túlhúzott, az átfogó alsó fele kifelé hajlóan javított.
b) A jobb alsó háromszög átfogójának közepe alatt színes folt. (Páros ismertetőjel: B_2)
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója befelé javított.
d) A bal felső háromszög átfogója alul befelé húzott.

92. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa túlhúzott.
b) A felső gyöngysor 20. gyöngyének aljából két kis karc nyúlik lefelé.

III. Oszlop (C)

03. a) A felső gyöngysor 4—5. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
b) A felső gyöngysor 19. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
c) A jobb felső háromszög átfogója erősen javított és középen kissé hullámos.

13. a) A felső gyöngysor 4—20. gyöngye javított.
b) A jobb felső háromszög átfogójának felső része befelé húzott.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa túlhúzott.
d) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.
e) A bal alsó sarokgyöngy alján két vonal túlhúzott.

23. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott, az átfogó alsó része kissé befelé húzott.
b) A jobb felső háromszög függőleges befogója felfelé túlhúzott.
c) Színes pont a jobb gyöngysor 4. gyöngyének alján. (Páros ismertetőjel: C_2.)

33. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott, az átfogó alsó része befelé húzott.
b) A jobb felső háromszög függőleges befogója felfelé túlhúzott, a sarok nyitott, az átfogó alul befelé húzott.
c) Az alsó gyöngysor 19—20. gyöngyköze felett színes pont.
d) A jobb alsó háromszög alatt a 16. gyöngy felett színes folt. (Páros ismertetőjel: C_3, mely hiányozhat.)
e) A G betű felett alapvonalközben színes pont.
f) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.

43. a) A bal felső háromszög átfogója alul befelé húzott.
b) A jobb felső háromszög átfogója felül kifelé húzott.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa nyitott.
d) Az alsó gyöngysor 18. gyöngyének jobb oldalából kis karc nyúlik lefelé.
e) Az alsó gyöngysor 5. gyöngye aljából kis karc nyúlik lefelé.

53. a) A felső gyöngysor 8. gyöngyének jobb oldala felett kis színes pont, a 9. gyöngy lefelé túlhúzott.
b) A felső gyöngysor 19—20. gyöngye lapos, a 21. ezeknél magasabban áll.

c) A jobb felső háromszög alsó csúcsa nyitott.
d) A koszorú jobb külső 4., valamint az alatta levő levélen színes pont, illetve folt.
e) A jobbra lefelé menő boríték-kereszteződés felett színes pont.
f) Az alsó gyöngysor első gyöngyétől balra színes pont.
g) A bal felső háromszög átfogójának alsó része befelé javított.

63. a) A bal felső háromszög vízszintes befogója jobbra lejt, az átfogó alsó része dupla vonalú.
b) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott, a függőleges befogó felső része jobbra hajló.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa alul nyitott.
d) A bal alsó háromszög vízszintes befogója jobbra lefelé hajlik, a felső csúcs túlhúzott.

73. a) A bal felső háromszög átfogója alul kifelé hajló, a csúcs nyitott.
b) A jobb felső háromszög függőleges befogója kettősvonalú, az alsó csúcs nyitott.
c) Színes pont a jobb gyöngysor 4. gyöngyének alján. (Páros ismertetőjel: C_2.)
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.

83. a) A bal felső háromszög vízszintes befogója balra túlhúzott, az átfogó alul befelé hajló.
b) A jobb felső háromszög átfogója alul kifelé hajlón javított.
c) Színes folt a jobb alsó háromszög alatt, a 16. gyöngy felett. (Páros ismertetőjel: C_3.)
d) A bal alsó háromszög függőleges befogóját nem javították.

93. a) A bal felső háromszög átfogója alul befelé húzott.
b) A jobb felső háromszög átfogója felül kissé kifelé hajló, az alsó csúcs nyitott.
c) Az alsó gyöngysor 5. gyöngyének jobb oldala felett a 3. alapvonalközben színes pont.
d) Az alsó gyöngysor 4. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.

IV. Oszlop (D)

04. a) A bal felső háromszög vízszintes befogója homorú, az átfogó alsó része befelé hajló.
b) A jobb felső háromszög átfogója kettősvonalú.
c) A jobb alsó háromszög befogója jobbra túlhúzott, a sarok nyitott.
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.

14. a) A bal felső háromszög átfogója alul befelé húzott.
b) Színes pont az alsó borítéknegyed bal sarkában.
c) Színes karc a jobb gyöngysor 17. gyöngyének jobb felső oldalán.
d) A jobb alsó háromszög derékszöge nyitott.
e) Színes pont az *IR* betűk köze alatt.
f) Színes pont az alsó gyöngysor 3—4. gyöngyköze alatt.

24. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.
b) A felső gyöngysor 9. gyöngyének aljából színes karc nyúlik lefelé.
c) A felső gyöngysor 12—13. gyöngyköze felett kis ferde karc.
d) Színes folt a jobb felső háromszög bal csúcsában. (Páros ismertetőjel: D_3.)
e) Színes pont az *O* betű felett. (Páros ismertetőjel: D_4.)
f) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
g) Színes folt a bal felső háromszög jobb csúcsa alatt. (Páros ismertetőjel: D_2.)

34. a) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott.
b) Színes folt a *PO* betűk között. (Páros ismertetőjel: D_5.)
c) Színes folt az *RK* betűk köze felett a koszorú szalagja alatt. Esetenként hiányozhat! (Páros ismertetőjel: D_6.)

44. a) A bal felső háromszög átfogója alul kettősvonalú.
b) A jobb felső sarokgyöngy az eredetinél nagyobb.

c) A felső borítéknegyedben, a korona jobb sarka alatt három kis karc.
d) A bal alsó háromszög vízszintes befogója jobbra lefelé hajlik, a függőleges jobbra dűlő.

54. a) A bal felső háromszög átfogója alul kettősvonalú.
b) A jobb felső háromszög átfogója alul kifelé hajló.
c) A jobb gyöngysor 10—11. és a 15—16. gyöngyközében, kívül színes pont.
d) Az *O* betű felső részén két színes pont.
e) A jobb alsó háromszög bal csúcsa nyitott.
f) A bal alsó háromszög függőleges befogója befelé, jobbra hajló.

64. a) A bal felső háromszög derékszöge nyitott, a függőleges befogó lefelé jobbra hajló.
b) A felső gyöngysor 20. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
c) A jobb felső háromszög függőleges befogója felfelé túlhúzott.
d) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
e) A bal alsó háromszög derékszöge alul nyitott.

74. a) A bal felső háromszög alsó csúcsa az eredeti vonalakon belül van.
b) Színes folt a bal felső háromszög jobb csúcsa alatt. (Páros ismertetőjel: D_2.)
c) A jobb felső háromszög bal csúcsa nyitott.
d) Színes folt a jobb felső háromszög bal csúcsában. (Páros ismertetőjel: D_3.)
e) Színes pont az *O* betű felett. (Páros ismertetőjel: D_4.)
f) Az alsó gyöngysor 7. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
g) A bal alsó háromszög derékszöge alul nyitott, lefelé túlhúzott.

84. a) A felső gyöngysor 19. gyöngyének alján színes folt.
b) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott, alul túlhúzott.
c) Színes folt a *PO* betűk között. (Páros ismertetőjel: D_5.)
d) Színes folt az *RK* betűk köze felett. (Páros ismertetőjel: D_6.)
e) A bal alsó háromszög derékszöge alul nyitott.

94. a) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott, az átfogó befelé húzott.
b) A felső gyöngysor 20. gyöngyének alsó, bal oldalából kis karc nyúlik lefelé.
c) A jobb felső háromszög átfogója mindkét csúcs irányában befelé hajló.
d) A korona 5. táblájának bal sarkában színes folt.
e) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
f) A bal alsó háromszög jobb csúcsa lefelé hajlik, a derékszög alul nyitott.

V. Oszlop (E)

05. a) A bal felső háromszög átfogójának alsó része hullámosan javított.
b) Az alsó gyöngysor 2—3. gyöngye alatt színes simítási folt.

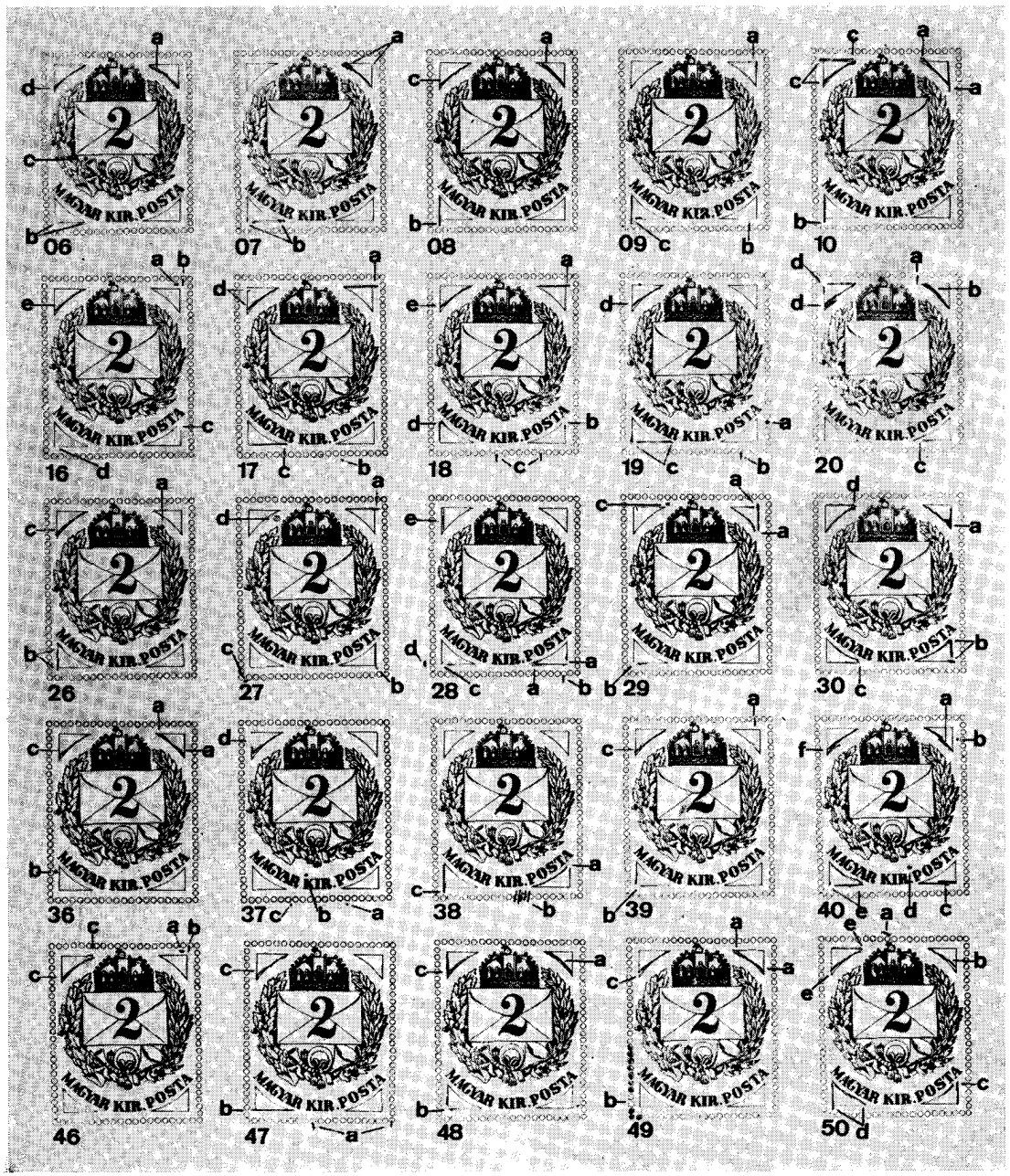
15. a) A jobb felső háromszög függőleges befogója és az átfogó az eredeti vonalaktól befelé javított.
b) Az alsó gyöngysor 9. gyöngyéből kis karc nyúlik lefelé.
c) Az alsó gyöngysor 3. gyöngyének jobb oldala felett színes pont.
d) A bal felső háromszög átfogója az eredetitől befelé javított.

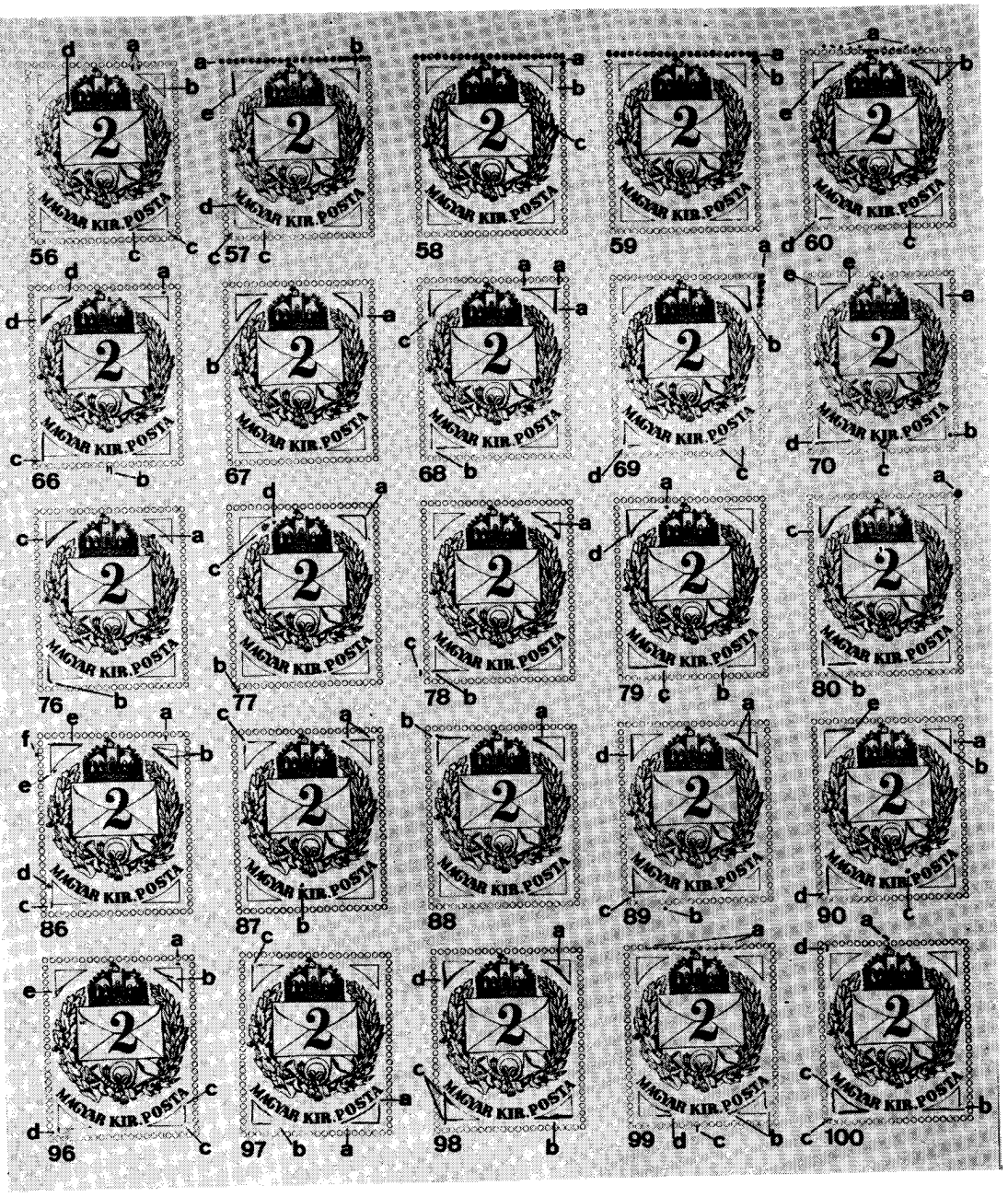
25. a) A jobb felső háromszög függőleges befogója felfelé túlhúzott.

35. a) Színes simítási folt az *S* betű alatt. (Páros ismertetőjel: E_2.)
b) Tűszúrásnyi pont a jobb alsó háromszög bal csúcsától kissé balra, lefelé.
c) Halvány színes folt az első *R* betű bal oldala felett. (Páros ismertetőjel: E_3.)

45. a) A bal felső háromszög átfogójának alsó fele befelé javított.
b) A bal alsó háromszög jobb csúcsa nyitott.

4. táblázat. Ívhely-ismertetőjelek
B ívnegyed

5. táblázat. Ívhely-ismertetőjelek
D ívnegyed

55. a) Színes folt a jobb gyöngysor 5. gyöngyének bal oldalán.
b) Színes folt a kürt öblében.
c) Színes folt a jobb alsó háromszög derékszögű csúcsánál.
d) Az alsó gyöngysor 4—5. gyöngyközében színes folt.

65. a) A jobb felső háromszög átfogója fent és lent kifelé hajlóan újrametszett.
b) A jobb alsó háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója befelé újrametszett.

75. a) A jobb felső háromszög átfogója kifelé újrametszett.
b) A jobb alsó háromszög bal csúcsa nyitott.
c) Az alsó gyöngysor 2—3. gyöngyköze alatt színes simítási folt.
d) A bal felső háromszög alsó csúcsrésze befelé újrametszett, a jobb csúcs tompa és nyitott.

85. a) Színes simítási folt az *S* betű alatt. (Páros ismertetőjel: E_2.)
b) Az alsó gyöngysor 12. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
c) Színes folt az első *R* betű bal oldala felett. (Páros ismertetőjel: E_3.)

95. a) A jobb felső háromszög átfogója fent kissé kifelé húzott.
b) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
c) A bal alsó sarokgyöngyből kis karc nyúlik lefelé.
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
e) A bal felső háromszög függőleges befogója befelé, az átfogó alsó része kifelé újrametszett.

VI. Oszlop (F)

06. a) A jobb felső háromszög átfogója fent kifelé újrametszett.
b) A bal alsó háromszög jobb csúcsa és derékszöge nyitott.
c) Színes pont a kürt fúvókája felett.
d) A bal felső háromszög átfogója lent befelé újrametszett.

16. a) Színes folt a felső gyöngysor 19. gyöngye alatt. (Csoportos ismertetőjel: F_1.) Gyakran hiányzik!
b) A felső gyöngysor 20. gyöngye aljából kis karc nyúlik lefelé.
c) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
e) A bal felső háromszög átfogójának alsó fele befelé újrametszett.

26. a) Színes folt a koszorú jobb külső, második levele mellett. (Páros ismertetőjel: F_2.)
b) A bal alsó háromszög felső csúcsa nyitott, a függőleges befogó lefelé túlhúzott.
c) A bal felső háromszög átfogója alul, befelé újrametszett.

36. a) A jobb felső háromszög átfogója fent és lent kissé befelé újrametszett.
b) A bal alsó háromszög felső csúcsától balra halvány színes folt. (Páros ismertetőjel: F_3.) Gyakran hiányzik!
c) A bal felső háromszög átfogója lent befelé újrametszett.

46. a) Színes folt a felső gyöngysor 19. gyöngye alatt. (Csoportos ismertetőjel: F_1.) Gyakran hiányzik!
b) A felső gyöngysor 20. gyöngyének bal oldalából kis karc nyúlik lefelé.
c) A bal felső háromszög átfogójának alsó része befelé újrametszett, a jobb csúcs nyitott.

56. a) A felső gyöngysor 15—16. gyöngyéből kis karc nyúlik lefelé.
b) A jobb koszorú 2. külső levele felett halvány színes folt.
c) A jobb alsó háromszög derékszöge és bal csúcsa alul nyitott.
d) Színes folt a korona bal sarkától balra, a levélboríték belső oldalához tapadva.

66. a) Színes folt a felső gyöngysor 19. gyöngye alatt. (Csoportos ismertetőjel: F_1.) Gyakran hiányzik!

b) Az *I* betű alatti gyöngyből lefelé két kis karc nyúlik ki.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé jelentősen túlhúzott.
d) A bal felső háromszög alsó csúcsa kettős vonalú, a jobb csúcsa nyitott.

76. a) Színes folt a koszorú jobb külső 2. levele mellett. (Páros ismertetőjel: F_2.)
b) A bal alsó háromszög függőleges befogója alul jobbrahajlóan túlhúzott.
c) A bal felső háromszög átfogója alul befelé újrametszett.

86. a) A felső gyöngysor 18. gyöngye aljából kis karc nyúlik lefelé.
b) A jobb felső háromszög bal csúcsa nyitott, az átfogó közepe kifelé újrametszett.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.
d) Halvány, színes folt a bal alsó háromszög függőleges befogója felső részétől balra. (Páros ismertetőjel: F_3.) Gyakran hiányzik!
e) A bal felső háromszög vízszintes befogója az eredetitől feljebb újrametszett, az alsó csúcstól jobbra színes pont.
f) A bal gyöngysor 3. gyöngye bal alsó részénél színes folt.

96. a) Színes folt a felső gyöngysor 19. gyöngye alatt. (Csoportos ismertetőjel: F_1.) Gyakran hiányzik!
b) A jobb felső háromszög átfogója közepén duplán javított.
c) A jobb alsó háromszög felső és derékszögű csúcsa nyitott.
d) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.
e) A bal felső háromszög átfogója alul befelé újrametszett.

VII. Oszlop (B)

07. a) A jobb felső háromszög bal csúcsa kifelé és kettős vonallal javított, a derékszög nyitott.
b) A bal alsó háromszög jobb csúcsa jobbra túlhúzott, a derékszög nyitott.

17. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra jelentősen túlhúzott.
b) Az alsó gyöngysor 15. gyöngye alatt tűszúrásnyi pont.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa túlhúzott.
d) A bal felső háromszög derékszöge nyitott, az átfogó alsó része befelé újrametszett.

27. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott.
b) A jobb alsó háromszög függőleges befogója lefelé, jobbrahajlóan túlhúzott.
c) Színes pont az alsó gyöngysor 1—2. gyöngyköze alatt. (Páros ismertetőjel: B_3.)
d) Halvány színes folt a koszorú bal oldali része és a háromszög között. (Páros ismertetőjel: B_4.) Gyakran hiányzik!

37. a) Az alsó gyöngysor 15. gyöngye alatt tűszúrásnyi pont.
b) Színes pont a *K* betű bal oldala felett. (Páros ismertetőjel: B_5.)
c) Az alsó gyöngysor 7—8. gyöngyköze alatt tűszúrásnyi pont.
d) A bal felső háromszög függőleges befogója nem javított, az átfogó alsó része befelé újrametszett.

47. a) Az alsó gyöngysor 10. és 21. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
b) A bal alsó háromszög vízszintes befogója mindkét irányban túlhúzott.
c) A bal felső háromszög átfogójának alsó része befelé újrametszett.

57. a) A felső gyöngysor újrametszett.
b) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal alsó háromszög derékszöge és jobb csúcsa nyitott.
d) Az *MA* betűk alul színes vonallal összekötöttek.
e) A bal felső háromszög függőleges befogója befelé hajló.

67. a) A jobb felső háromszög átfogója alul kifelé hajló, a csúcs nyitott.
b) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.

77. a) A jobb felső háromszög derékszöge tompa.
b) Színes pont az alsó gyöngysor 1—2. gyöngyköze alatt. (Páros ismertetőjel: B_3.)
c) Halvány színes folt a bal koszorú csúcsa és a háromszög között. (Páros ismertetőjel: B_4.) Gyakran hiányzik!
d) A korona bal oldali 2. gyöngyétől balra, színes tűszúrásnyi pont.

87. a) A jobb felső háromszög bal csúcsa nyitott, a vízszintes befogó jobbra túlhúzott.
b) Színes pont a *K* betű bal oldala felett. (Páros ismertetőjel: B_5.)
c) A bal felső háromszög derékszöge nyitott.

97. a) A jobb alsó háromszög felső és bal csúcsa (alul) nyitott.
b) A bal alsó háromszög jobb oldali csúcsa nem javított.
c) A bal felső háromszög derékszöge nyitott.

VIII. Oszlop (C)

08. a) A jobb felső háromszög átfogója fent befelé újrametszett.
b) A bal alsó háromszög függőleges befogója felfelé túlhúzott.
c) A bal felső háromszög átfogója lent befelé javított.

18. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott.
b) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
c) Az alsó gyöngysor 10. és 16. gyöngyéből kis karc nyúlik lefelé.
d) A bal alsó háromszög felső csúcsa tompa.
e) A bal felső háromszög átfogója lent befelé újrametszett.

28. a) A jobb alsó háromszög derékszöge (oldalt) és a bal csúcsa nyitott.
b) Az alsó gyöngysor 19. gyöngyéből lefelé kis karc nyúlik ki.
c) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
d) A bal gyöngysor 24—25. gyöngyközétől balra kis karc. (Páros ismertetőjel: C_4.)
e) A bal felső háromszög függőleges befogója az eredeti vonaltól jobbra újrametszett.

38. a) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
b) A *RP* betűk alatt a gyöngyökön függőleges karcok.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.

48. a) A jobb felső háromszög átfogója az eredetitől beljebb újrametszett.
b) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal felső háromszög alsó csúcsrésze befelé újrametszett.

58. a) A felső és a jobb oldali gyöngysor 1—2. gyöngyei utánmetszettek.
b) A jobb felső háromszög alsó csúcsa nyitott.
c) A levélboríték felső széléből ferde karc húzódik jobbra, a korona jobb sarka és a koszorú között.

68. a) A jobb felső háromszög vízszintes befogója mindkét irányban túlhúzott, a függőleges befogó balra hajló.
b) A bal alsó háromszög derékszöge (alul) nyitott.
c) A bal felső háromszög alsó csúcsa nyitott.

78. a) A jobb felső háromszög átfogójának alsó fele kifelé hajlóan javított.
b) A bal alsó háromszög vízszintes befogója balra túlhúzott.
c) Színes karc a bal gyöngysor 24—25. gyöngyközétől balra. (Páros ismertetőjel: C_4.)

88. a) A jobb felső háromszög átfogója felül kissé kifelé hajlik.
b) A bal felső háromszög derékszöge nyitott, a vízszintes befogó bal vége felfelé hajlik.

c) A bal alsó háromszög függőleges befogója alul és felül túlhúzott.
d) A bal felső háromszög alsó csúcsa az eredeti vonalaktól beljebb javított.

IX. Oszlop (D_1)

09. a) A jobb felső háromszög derékszöge nyitott.
b) A jobb alsó háromszög vízszintes befogójának jobb oldala javított.
c) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott, a csúcs nyitott.

19. a) A jobb gyöngysor 22. gyöngye felső részén színes pont.
b) Az alsó gyöngysor 17. gyöngye aljából kis karc nyúlik lefelé.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa túlhúzott, a derékszög nyitott.
d) A bal felső háromszög átfogója alul befelétartóan javított.

29. a) A jobb felső háromszög függőleges befogója felül túlhúzott, a derékszög és az alsó csúcs nyitott, mivel az átfogó kifelé utánmetszett.
b) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
c) Halvány, színes folt a felső gyöngysor 8. gyöngye alatt. (Páros ismertetőjel: D_7.)

39. a) A felső gyöngysor 19. gyöngyének bal oldalából kis karc nyúlik lefelé.
b) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
c) A bal felső háromszög átfogójának alsó része befelé utánmetszett.

49. a) A jobb felső háromszög átfogójának felső része kifelé, az alsó része befelé utánmetszett.
b) A bal gyöngysor 23—24. gyöngyei nem javítottak.
c) A bal felső háromszög átfogójának alsó része befelé utánmetszett.

59. a) A felső gyöngysor javított, több gyöngyön színes pont.
b) A jobb gyöngysor 2. gyöngye utánmetszett és az eredetinél nagyobb.

69. a) A jobb gyöngysor 1—5. gyöngye utánmetszett és felül jobbra hajló.
b) A jobb felső háromszög átfogója kifelé hajlóan javított, az alsó csúcs nyitott.
c) A jobb alsó háromszög vízszintes befogója nem javított, a bal csúcs nyitott.
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.

79. a) Halvány színes folt a felső gyöngysor 8. gyöngye alatt. (Páros ismertetőjel: D_7.)
b) A jobb alsó háromszög bal csúcsa (alul) nyitott.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa túlhúzott.
d) A bal felső háromszög függőleges befogója az eredeti vonaltól jobbra, az átfogó alsó része kifelé utánmetszett.

89. a) A jobb felső háromszög átfogója fent és középen kifelé utánmetszett.
b) A jobb alsó háromszög átfogója az *O* betű alatt nem javított.
c) Tűszúrásnyi pont az alsó gyöngysor 6—7. gyöngyköze alatt.
d) A bal alsó háromszög derékszöge mindkét irányban túlhúzott.
e) A bal felső háromszög függőleges befogója lefelé jobbra hajlóan utánmetszett.

99. a) A felső gyöngysor középső részének felső széle „kopott".
b) A jobb alsó háromszög derékszöge és bal csúcsa (alul) nyitott.
c) Az alsó gyöngysor 10. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
d) A bal alsó háromszög jobb csúcsa nyitott.

X. Oszlop (E_1)

10. a) A jobb felső háromszög átfogója felül jobbra hajlóan és felfelé utánmetszett, az alsó csúcs lefelé túlhúzott.
b) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.

c) A bal felső háromszög vízszintes befogója balra túlhúzott, a jobb csúcs nyitott, az átfogó alsó része befelé hajlóan javított.

20. a) A felső gyöngysor 15. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.
b) A jobb felső háromszög átfogójának felső része befelé javított.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa (alul) nyitott.
d) A bal felső háromszög derékszöge nyitott, az átfogó alsó része kétszer javított.

30. a) A jobb felső háromszög alsó csúcsa erősen javított.
b) A jobb alsó háromszög felső csúcsa tompa, derékszöge nyitott.
c) A bal alsó háromszög jobb csúcsa nyitott.
d) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.

40. a) A jobb felső háromszög átfogójának alsó része az eredetitől kifelé javított.
b) A jobb gyöngysor 4. gyöngyétől balra tűszúrásnyi pont. (Páros ismertetőjel: E_4.)
c) A jobb alsó háromszög vízszintes befogója jobb oldalt kettős vonallal javított.
d) Színes folt a *P* betű felett kissé balra. (Páros ismertetőjel: E_5.)
e) A bal alsó háromszög átfogójának jobb vége felfelé húzott, a derékszög (alul) nyitott.
f) A bal felső háromszög átfogójának alsó része kettős vonallal javított.

50. a) A felső gyöngysor 10. gyöngye felett ferde színes karc. (Páros ismertetőjel: E_6.)
b) A jobb felső háromszög átfogójának alsó része befelé javított.
c) A jobb alsó háromszög felső csúcsa nyitott.
d) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott, az átfogó alsó része kifelé hajlóan javított.
e) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott, az átfogó alsó része befelé hajlóan javított.

60. a) A felső gyöngysor középső részén a gyöngyökön számos színes pont.
b) A jobb felső háromszög átfogója felül kifelé hajlóan javított, az alsó csúcs nyitott.
c) A jobb alsó háromszög bal csúcsa nyitott.
d) A bal alsó háromszög derékszöge nyitott.
e) A bal felső háromszög átfogójának alsó része hullámosan javított.

60. a) A jobb felső háromszög függőleges befogója az eredetitől balra javított.
b) A jobb gyöngysor 24. gyöngyének felső részétől balra színes pont.
c) Az *I* betű alsó részéből balra hajló színes vonal és kopott terület.
d) A bal alsó háromszög vízszintes befogója balra túlhúzott és lefelé hajló, a derékszög nyitott.
e) A bal felső háromszög derékszöge és jobb csúcsa nyitott.

80. a) A jobb felső sarokgyöngy a javítás miatt az eredetitől magasabb, jobbra álló.
b) A bal alsó háromszög derékszöge (alul) nyitott.
c) A bal felső háromszög átfogója alul feltűnően befelé hajló és ezért a csúcs nyitott.

90. a) Színes pont a jobb gyöngysor 4. gyöngyétől balra. (Páros ismertetőjel: E_4.)
b) A jobb felső háromszög átfogója alul befelé javított.
c) Színes folt a „P" betű felett, kissé balra. (Páros ismertetőjel: E_5.)
d) A bal alsó háromszög függőleges befogója lefelé túlhúzott.
e) A bal felső háromszög jobb csúcsa nyitott.

100. a) A felső gyöngysor 10. gyöngy felett ferde színes karc. (Páros ismertetőjel: E_6.)
b) A jobb alsó háromszög vízszintes befogója jobbra túlhúzott, és nyitott.
c) A bal alsó háromszög felső csúcsa tompa, a derékszög nyitott.
d) A felső gyöngysor 2. gyöngyének aljából kis karc nyúlik lefelé.

Utószó

Azok a szerencsés gyűjtők, akiknek birtokában van kiadványunk első, 71/1-es száma, felidézhetik lapunk alapvető célkitűzéseit, volt elnökünk, dr. Jánossy Lajos akadémikus bevezetőjében.

Dr. Petrovits Tivadar 2/I. krajcáros tanulmányának közlésével igen jelentős magunk elé tűzött feladatot oldottunk meg az igen tehetséges filatéliai kutatók segítségével.

Az elmúlt nyolc év alatt ismertetésre került többek között, a színes számú krajcárosaink nyolc anyalemezének ismertetőjelei, két címlet (3/II. és 10/II.) metszetjavításai is. Le lett tárgyalva és ábrákon bemutatva az 1888—1899-es, könyvnyomású levélbélyegek típus-altípus változatai, valamint a III. típusú elektrotypia hat 25-ös anyalemeztömbje, valamint a IIIb. típusú 1 krajcáros 100-as ívrekonstrukciója.

Alapvetően egy témával vagyunk adósok. A színes számú 2 krajcáros II. anyalemezének ismérveivel. Úgy látszik, hogy amíg valamilyen modern technikai vizsgálati módot nem találunk a rendkívül kedvezőtlen színre, ennek az anyalemeznek szakszerű feldolgozása még várat magára.

Úgyszintén közöltük — mai ismereteink mélységében — a magasnyomású (1888—1899-es) krajcárosaink típus, altípus ismertetőjeleit az I. és II. típusú sztereotypiából, valamint a III. típusú elektrotypia hat 25-ös anyalemeztömbjét és a IIIb. típusú 1 krajcáros 100-as anyalemezének ismertetőjeleit.

Krajcárosaink mellett helyet adtunk más klasszikus és modern postatörténeti munkáknak, filatéliai kutatások eredményei közlésének.

Megköszönve szakíróink eddigi munkásságát, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy további munkájukkal segíteni fogják lapunk célkitűzéseit.

A szerkesztő
Pákozdi László

KÖNYVISMERTETÉS

Surányi László: A Magyarországi Tanácsköztársaság bélyegkiadásainak és a Vörös Hadsereg tábori postájának története.

A Magyarországi Tanácsköztársaság bélyegkiadásainak és a Vörös Hadsereg postájának története érdekes mű, időszerű mondanivalóval. A szerző szakértelemmel, komoly kutatómunkával és évtizedekre visszanyúló gyűjtői tevékenységgel alapozta meg mindazt, amit bélyegkiadásunk és katonai postaszolgálatunk e dicső 133 napjáról megírt.

Olvasmányosan tárja elénk a „Magyar Tanácsköztársasági Arcképek" bélyegsorozat gondolatának, tervezésének, kivitelezésének és elosztásának, hazai és külföldi politikai visszhangjának, a vele kapcsolatos bélyegvásárlási láznak és spekulációnak történetét, kiegészítve a Tanácsköztársaság megdöntése után az ellenforradalmi rendszer spekulatív és megtorló intézkedéseinek ismertetésével.

A szerző elsőként dolgozta fel tudományos igénnyel és részletesen a Vörös Hadsereg tábori postájának felépítését, mozgását és annak szoros összefüggését az adott politikai és katonapolitikai helyzet alakulásával. Mindezt a szöveggel egyenrangú illusztrációs dokumentáció egészíti ki.

Ez a mű a korábbi adatok összefoglalásán (A Magyar Bélyegek Monográfiája III. kötet) túlmenően újabb adatokkal szolgál, a tábori posta területén pedig — minden igényt kielégítően — részletes ismertetést ad a Vörös Hadsereg tábori postájáról, bélyegzéseiről.

A könyv alapos tanulmányozását minden a filatélia iránt komolyan érdeklődő gyűjtőnek javasoljuk.

A könyv beszerezhető a könyvesboltokban. Ára: 42 Ft.

*

Színesszámú ívrekonstrukciók.

Felhívjuk a terület iránt érdeklődő gyűjtők figyelmét, hogy kizárólag szövetségi tagjaink részére rendelkezésre áll több befejezett és befejezetlen ívrekonstrukció az eddig feldolgozott és lapunkban közölt *nyolc* anyalemezről.

A tételek megtekinthetők és megvásárolhatók székházunkban, az V. emelet 504. sz. szobában dr. Papp Józsefnénál hivatali időben (8—16 óra).

Az 1924. évi Jótékonysági kiadás 1000 koronás címletének ismertetőjelei

SURÁNYI LÁSZLÓ

Jelen számunkban részletesen ismertetjük — befejezésül — az 1000 koronás címlet oszlop- és ívhely-ismertetőjeleire vonatkozó kutatások eredményeit.

E címletnél érdemes megjegyezni, hogy amíg a 300 és 500 koronás címletnél a tervező művészek névbetűi (BICZÓ, K. E.) mint mesterjelek szerepeltek, ennél a címletnél a mesterjel hiányzik.

Feltűnő még, hogy az előző címletekhez képest itt mindössze *négy* oszlop-ismertetőjelet tudtunk megállapítani.

Ismertetőjelek

I. oszlop A (1. ábra)

Oszlop-ismertetőjele eddig nem ismert.

Ívhely-ismertetőjelek

01. A bal oldali fehér négyzet felső részén színes, vízszintes vonal, amely néha az *R* betűig nyúlik.
11. A jobb oldali keretvonal közepén fehér folt, ettől jobbra, föntebb színes pont.
21. Az ifjú térdével egy magasságban a belső keretvonalon színes folt.
31. A felső keretvonal az *YA* betűk fölött kiöblösödik és a bélyegképtől balra, fenn színes pont, amelyből vízszintes karc fut jobbra.
41. A Magyarország felirat utolsó *G* betűjében világos, színes folt.
51. Az *S* betű fölött hármas karc.
61. A bal oldalon a nyílvesszővel közel egy magasságban színes folt.
71. A jobb oldali tulipánban színes folt.
81. A bélyegképtől jobbra sok pontból álló jellegzetes folt.
91. A bal oldali keretvonal alul, megszakítás után folytatódik.

II. oszlop: B (2. ábra)

Oszlop-ismertetőjel (B)

A bal oldali tulipánban színes pont.

Ívhely-ismertetőjelek

02. A korona szó második *O* betűje alatt vastag, ferde vonás.
12. A bal oldali négyzettől balra színes pont.
22. A bal felső saroknál halvány karcok.
32. Az *S* betűben színes pont.
42. A jobb oldali virágdísz második levelében folt.
52. Az öreg vitéz bal karján világos, színes foltok.
62. Az *MA* betűk felett sűrű, vízszintes karcok.
72. A *G* betűtől jobbra, a kereten kívül vízszintes vonal.

1. ábra

2. ábra

82. Az *ÁG* betűk felett párhuzamos karcok.
92a. Az *N* betű jobb szára felett, a fehér keretben színes pont.
92b. A bal oldali tulipán mellett, a kereten kívül színes pont.

III. oszlop: C (3. ábra)

Oszlop-ismertetőjel (C)

C_1. Az *M* betűben színes pont.
C_2. A bal oldali díszítés ötödik levelén színes pont.

Ívhely-ismertetőjelek

03. Az *R* és *O* betű köze felett, a kereten kívül pont.
13. A korona értékjelzés *R* betűje alatt színes pont.
23. A bal oldali keretvonal két helyen kiöblösödik.
33. Az 1000-es értékszám 1-es számjegyében két színes pont.
43. Az 1000-es értékszám első *0*-ban nagy, színes folt.
53. A *MAG* betűk színes foltokkal árnyékoltak.
63. A *G* betűben nagy színes folt.
73. A nyílvessző hegyénél, a belső keretben világos, színes folt.

3. ábra

83. Az első nulla alatt, a külső kereten vízszintes folt.
93. A jobb oldali díszítő oszlop jobb felső sarkán színes folt.

IV. oszlop: D (4. ábra)

Oszlop-ismertetőjel (D)

Az előre mutató kézzel egy vonalban, a fehér keretben két színes pont.

Ívhely-ismertetőjelek

04. A korona szó utolsó három betűje foltos.
14. A bélyegkép bal alsó részén vízszintes karc.
24a. Az első *R* betű fölött színes pont.

4. ábra

24b. A bal négyzettől balra a bélyegképen kívül, színes pont.
34. A korona szó második *O*-jában nagy színes folt.
44. Az első *G* betű fölött nagy színes folt.
54. Az *M* betűben színes, ferde folt.
64. Az előre mutató kézzel egy vonalban, a fehér keretben két színes pont (oszlop-ismertetőjel).
74a. A bal alsó saroknál vízszintes, színes karc.
74b. A korona szó második *O* betűjében két színes pont és az *N* betű bal felső részén színes vonal.
84. A korona felirat *A* betűjének jobb szárában ferde vonal.
94. A jobb oldali négyszög mellett színes folt.

5. ábra

V. oszlop: E (5. ábra)

Oszlop-ismertetőjel (E)

Az *Á* betű bal oldali szárán világos, színes folt.

Ívhely-ismertetőjelek

05. A korona szó alatt a keretben karcolás, amelyen egy pont fekszik.
15. A korona *A* betűje alatt 1-eshez hasonló karc.
25. Az 1000-es első nullájában, a jobb oldalon színes pont.

6. ábra

35. A korona szó *K* és *O* betűje között a keretvonalon nagy színes folt.
45. A *SZÁG* betűk fölött vízszintes vonal és fölötte három pont.
55. Az *N* betű bal szárán, fenn egy színes pont, alatta a kereten kívül erős színes folt.
65. A Magyarország felirat második *R* betűjének függőleges szára alatt színes pont a fehér keretben.
75. Az 1000-es harmadik *0*-ban a bal oldalon színes folt.
85. Az *Á* betű bal oldali szárán világos zöld folt (oszlopismertetőjel).
95. A *G* betű mellett, a jobb oldalon vízszintes karc.

7. ábra

8. ábra

VI. oszlop: F (6. ábra)

Oszlop-ismertetőjele ez ideig nem ismert.

Ívhely-ismertetőjelek

06. A bélyeg jobb felső szélén — a kereten kívül — két nagy színes folt.
16. A jobb alsó sarok alatt ferde vonás a kereten kívül.
26. A bal alsó négyzetben, annak jobb alsó sarkában színes folt.
36. A korona szó *R* betűjének mindkét szára alatt, a fehér keretben egy-egy pont.
46. A bal oldali tulipán felső szélével egy magasságban — a külső kereten kívül — két színes pont.
56. A bal oldali díszítés felső levele mellett — a kereten kívül — két pont.
66. A *G* betűben színes folt.
76. Az 1000-es számjegy 1-e alatt a színes kereten kívül, rövid vízszintes vonal.
86. Az ifjú nyilazó alkarján nagy színes folt.

9. ábra

10. ábra

96. A jobb oldali díszítés 2. levelében színes, világos folt.

VII. oszlop: G (7. ábra)

Oszlop-ismertetőjele ez ideig nem ismert.

Ívhely-ismertetőjelek

07. Az *Á* fölött színes ferde vonal.
17. A korona szó második *O* betűje alatt — a kereten kívül — két színes pont.
27. A korona szó első *O* betűje alatt, a kereten kívül pontban végződő vízszintes karc.

37. A korona szó *N* betűje felett a fehér keretben színes folt.

47. A bal oldali díszítés első levelének magasságában, a kereten kívül négy színes pont.

57. A bal oldali tulipán bal sziromlevelén és ettől balra a kereten kívül egy-egy színes pont.

67. Az öreg vitéz kezén világos, színes folt.

77. A korona értékjelölés *A* betűjében színes foltok, alatta a külső kereten kis vonás, a kereten kívül párhuzamos karc látható.

87. A korona felirat *N* betűjében világos, színes folt.
97. A bal oldali 5. levél mellett színes pont a kereten kívül.

VIII. oszlop: H (8. ábra)

Oszlop-ismertetőjele ez ideig nem ismert.

Ívhely-ismertetőjelek

08. A belső fehér keret bal felső sarkában színes pont.
18. Az ifjú térdén világos, színes folt.
28. Az 1000-es számjegy két nullája között — a fehér-keretben — alul színes pont.
38. A korona szó *O* és *R* betűje alatt, a fehér keretben, vízszintes színes karc.
48. A bal oldali tulipánban több színes pont.
58. Az 1000-es számjegy utolsó *O*-ja felett, a fehér keretben nagy, színes folt.
68. A bal oldali díszítés utolsó levelén és az indán három színes pont, ezzel egy magasságban a kereten kívül görbe vonás.
78. A vitéz kezén színes folt.
88. Az első *A* betű felett, s e felett egy vízszintes karc a külső kereten kívül.
98. A jobb oldali díszítés 3. levele mellett a kereten színes foltok.

IX. oszlop: I (9. ábra)

Oszlop-ismertetőjele ez ideig nem ismert.
Ívhely-ismertetőjelek

09. A jobb oldalon a díszítés első levelével egy magasságban, a kereten kívül színes folt.
19. A Magyarország felirat *M* és *Á* betűje fölött egy-egy pont.
29. A korona felirat második *O* betűje alatt vízszintes folt.
39. A korona felirat *R* betűjének függőleges szárán, fenn nagy színes folt.
49. Az *SZ* betű fölött vízszintes vonalka a kereten kívül.
59. Az 1000-es számjegy harmadik nullájában, a bal oldalon színes pont.
69. A korona felirat második *O* betűjében, a jobb szárban két pont.
79. Az ifjú kézfejét átlósan egy színes vonal vágja át.
89. Az ifjú térdén zöld folt.
99. A jobb négyzet alatt ferde vonás a kereten kívül.

X. oszlop: J (10. ábra)

Oszlop-ismertetőjele ez ideig nem ismert.

Ívhely-ismertetőjelek.

10. A jobb oldali alsó sarok mellett színes folt.
20. A jobb oldali felső sarokban színes vonalak.
30. A *G* betű felett — a kereten kívül — vízszintes vastag vonal.
40. A korona felirat *R* betűjében két folt.
50. A bal oldali második levéllel egy magasságban, a kereten kívül színes pont.
60. A bal sarok fölött 1,5 mm-re színes pont.
70. A bal oldali tulipántól balra halvány vízszintes karc, felette színes pont.
80. Alul, a bal oldalon színes karc húzódik a négyzeten, az *1*-sen és az első *0*-án keresztül.
90. A *G* betűben és mellette színes foltok.
100. A jobb oldali négyzet mellett vastag, ferde színes vonás.

Abstract of contents

1 The overprints of Abony in 1945 (László Pákozdi)

The stamps of 1945, overprinted in Abony, were blanketed for decades in almost mysterious fog. The stamps of the complete series have been and are listed also nowadays wrongly by several catalogues.
The history of the issue has been established by the author authentically and is demonstrated also by illustrations, mentioning the size of edition too.
The postmasters provisional stamping of the 1st May 1945 as well as the local and date stamping with the sign „A" used during this time, are presented too.

2 Type I of the 2 Kreuzer value (Dr. Tivadar Petrovits)

The author gives a recapitulation of the characteristics of the treated value, determined in common with Ferenc Orbán.
They survey the engraving signs not included in the earlier technical literature, the grouping of the matrices, the column-, group- and pair characteristics, as well those of the sheet-position. All this is put down in the text and also demonstrated on pictures. It is not easy to examine this value because of its relatively unfavourable colour and in contrast with other values, most of the sheetposition characteristics derive from the inexact reengraving of the triangles of the matrix.

3 Distinguishing signs of the 1000 Korona value of the charity issue of 1924 (László Surányi)

With this essay the author has closed the study of the issue contained by the title.
This series is very remarkable indeed also from the point of view, beingafter the copperplate issues of the last century, the first copperplate issue of the 20th century. The change of the copperplate technology may be studied here particularly well.

Sommaire

1 Les surcharges d'Abony en 1945 (László Pákozdi)

Les timbres avec surcharges d'Abony de 1945 ont été durant des décennies pour ainsi dire entourés d'un brouillard mystérieux. Les différents catalogues ont fait figurer inexactement — et le font égalements actuellement — la série entière de ces timbres.
L'auteur au prix d'un travail de plusieurs années a pu établir de façon authentique l'histoire de cette émission et présente par des illustration la série entière en indiquant le nombre des exemplaires.
Il est également décrit le métier de maître des postes au 1er mai 1945; l'oblitération auxiliaire occasionnelle, ainsi que l'origine du cachet „A" utilisé pour les oblitérations locales.

2 Le timbre de 2 kreuzers du type I. (dr. Tivadar Petrovits)

L'auteur donne un résumé des connaissances sur ce timbre, qui ont été acquises au prix d'un long travail effectué en commun avec Mr. Ferenc Orbán.
Il décrit les signes de la gravure qui ne figuraient pas dans la littérature spéciale précédemment parue, le groupement des planches d'impression, les signes des colonnes, des paires et des groupes, ainsi que les signes distinctifs de la place occupée sur la feuille. Tout cela est décrit dans le texte et présenté également par des illustrations. Cette valeur — par suite de sa couleur défavorable — est difficilement contrôlable et, contrairement aux autres valeurs, la plupart des signes distinctifs de la feuille découlent des réparations inexactes sur la planche-mère de la gravure des triangles.

3 Signes distinctifs de la valeur de 1000 couronnes, émission de bienfaisance de 1924 (László Surányi)

L'auteur termine la série d'études sur l'émission en question.
Cette série est digne d'attention d'autant plus qu'il s'agit, après les émissions gravées du siècle passé, de la première émission gravée du XXe siècle. On peut y étudier de façon parfaite les changements de la technique de la gravure.

Auszug aus dem Inhalt

1 *Die 1945-er Abonyer Aufdrucke (László Pákozdi)*

Die 1945-er, in Abony überdruckten Marken waren jahrzehntelang von einem fast mystischen Nebel umgeben. Die Marken der kompletten Serie wurden und werden auch jetzt noch unrichtig katalogisiert.
Die Geschichte der Ausgabe wurde vom Autor mit mehrjähriger Arbeit festgestellt und die komplette Serie wird mit Mitteilung der Auflagengrösse auch in Abbildungen vorgeführt.
Präsentiert wird auch die Sonderstempelung des Postmeisters vom 1. Mai 1945, sowie die Ort- und Datumstempelung mit dem Zeichen „A", die zu dieser Zeit verwendet wurde.

2 *Die 2 Kreuzer Briefmarke Type I. (Dr. Tivadar Petrovits)*

Der Autor fasst die Kennzeichen dieser Marken, festgestellt in seiner, mit Ferenc Orbán gemeinsamer Arbeit, zusammen.
Das Forscherpaar beschreibt die Stichzeichen, die in der früheren Frachliteratur nicht enthalten sind, die Gruppierung der Matrizen, die Säulen-, Gruppen- und gepaarte Kennzeichen, sowie die Kennzeichen der Bogenplätze. All dies wird von den Autoren textlich beschrieben und auch in Bildern dargestellt. Dieser Wert ist wegen seiner ungünstigen Farbe schwer prüfbar und im Gegensatz zu den anderen Werten ergibt sich die Mehrzahl der Bogenplatzzeichen infolge der ungenauen Nachgravierung der Dreiecke der Matrizen.

3 *Kennzeichen des 1000 Kronen Wertes der 1924-er Wohltätigkeitsausgabe (László Surányi)*

Mit dieser Studie schloss der Autor das Studium des, im Titel enthaltenen Wertes ab.
Diese Serie ist äusserst beachtenswert schon vom Gesichtspunkt, dass sie nach den Kupferdruckausgaben des vorigen Jahrhunderts die erste Kupferdruckausgabe vom 20. Jahrhundert ist. Der Wechsel der Kupferdrucktechnik kann damit besonders gut studiert werden.

СОДЕРЖАНИЕ

1 *Абонские специальные печати в 1945 году (Ласло Пакозды)*

Марки выпущенные в 1945 году в Абоне остались в мистической тени. Разные каталоги разработают марки полной серии непраавильно, тоже и в наши дни. В результате многолетной работы автор определил историю выпуска и он показывает изложением и тиража полную серию на рисунках.
Демонстрируется и случайное помогательное гашение „почтмастерство" 1-го мая 1945 г., так и использован в то же время почтовый штемпель места знаком „А".

2 *Марка номиналом 2 крейцера 1-го типа (д-р Тивадар Петрович)*

Автор суммирует опознавательные знаки того номинала определённые вместе с Ференцом Орбаном.
Описывают знаки среза, и группирование печатного листа и другие знаки не содержающиейся до сих пор в специальной литературе. Эти знаки показаны и на рисунках. Марка номиналом 2 крейцера — при невыгодного цвета — изучается с трудом.

3 *Опознавательные знаки номиналом 1000 крон выпуска Благотворительности з 1924 году (Ласло Шурани)*

Это статья является окончательной этой темы.
Это примечательная серия: является первой медной печатью XX-го века (после XIX. века). Изменение способа медной печати можно изучать отлично.

KÉSZPÉNZÉRT
VÁSÁROLOK

LUXUS MINŐSÉGŰ
KLASSZIKUS BÉLYEGEKET
minden változatban, a világ bármely országából!

LEVELEK, LEVÉLDARABOK
különösen érdekelnek.

„KALOCSA" teljes bélyegzésért
50% felárat fizetek!

LACZA LÁSZLÓ bélyegkereskedő
1056 BUDAPEST, VÁCI UTCA 63.

KLASSZIKUS
ÉS MODERN
BÉLYEGGYŰJTEMÉNYEKET,
RÉGI LEVELEKET, JOBB DARABOKAT

állandóan vásárolok

SZEKERES BENEDEK JÓZSEF
bélyegszaküzlet

1137 BUDAPEST XIII., Katona József u. 2/e.
Telefon: 129-350

FELHÍVJUK
olvasóink figyelmét, hogy kiadványunk alábbi számai még megvásárolhatók:

Philatelica 71/2	**ára 10,— Ft**
Philatelica 72/1	**ára 10,— Ft**
Philatelica 72/2	**ára 10,— Ft**
Philatelica 73/2	**ára 10,— Ft**
Philatelica 74/2	**ára 9,50 Ft**
Philatelica 75/1	**ára 15,— Ft**
Philatelica 76/1	**ára 18,— Ft**
Philatelica 77/1	**ára 18,— Ft**
Philatelica 77/2	**ára 18,— Ft**
Philatelica 78/1	**ára 18,— Ft**

A füzeteket a budapestiek a székházban, munkaidő alatt a nyomtatványraktárban, munkaidő után a könyvtárban szerezhetik be.
Vidékiek, a bélyegigényléseikkel azonos módon az illetékes területi irodától rendelhetik meg.

Ára: 18,— Ft.

ISSN 0 324—4806

Eng. szám: III/SZI/213/1976.

1500 — 78.0966 Ságvári Nyomda, Budapest